

ELOFIZETES.

HELYBEN ES VIDEKEN
 Egy évre ... 48 kor
 Fél évre ... 24 kor.
 Egy negyed évre 12 kor.
 Egy hóra ... 4 kor.

Nyitási közlemények
 mezállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI LAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 87.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1918.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Csütörtök, szeptember 26.

Mai lapunk főbb közleményei:

A király fogja kinevezni az alispánokat.
 Aradmegye vezetőinek panasza.
 A főispán budapesti utjáról.
 Báró Barkóczy Sándor esküje.
 Ünneplik a legöregebb magyar újságirót.
 Nem szép a román trónörökösne.
 Három hónapi elzárás vajdrágításért.
 Tüntetés — távolmaradással.
 Aradi diákok vitás szünete.

Harc a szénért!

Ugy hangzik, mint egy regénycim, pedig mélységes tragédiák réjtöznek a mélyén. A szénkérdés kezd újra aktuálissá válni vagy talán egy pillanatra sem vesztette el aktualitását. A nyári napmeleg egy pillanatra tán elfeledtette velünk a fekete gyémántok világmozgató energiáját, de most az őszi napok bágyadó fényében mint egy sötét gondolat minden perccel közelebb csuszik hozzánk a — szénhiány réme.

Megújuló kérdése minden újabb háborus évek: — Mi lesz a szénnel? Mi lesz, ha újból ránk támad a tél, zuzmarás viharja besüvölt hajlékainkba? Nem állnak e meg az óriás karu gépek, melyek vizet, világosságot szállítanak nekünk, vagy hirt hoznak postán, vasuton, messze futó drótokon kedveseinkről s a még mindig vajudó világ eseményeiről? Nagy, fekete kérdőjelként mered elénk a szén s a dolgozó, élő, harcoló világ úgy érzi: a lelke forog veszedelemben: a munka energiája: a szén!

A régi okos elvet, hogy — csak annak nincs szene, aki nyáron elfelejti, hogy tél is lesz egykor — rég magáévá tették a munka emberei. Régi vállalatok intézői életük felét azzal töltik, hogy szén után futkosnak. Az ő beszédek nyomán tudjuk, hogy régi bevezetett, pótolhatatlan üzemeiknek alig tudják biztosítani azt a szénmennyiséget, mely lehetővé teszi azok fenntartását. Fáradsággal, gonddal tudnak annyira menni, hogy máról-holnapra élni tudjanak. Ugy, hogy ezzel kapcsolatban önkéntelen kérdések támad bennünk: — Mi lesz azokkal az új vállalatokkal, melyek most bontogatják szárnyaikat Aradon?

Sokszor megirtuk, hogy Arad, fekvésénél fogva is, a Balkán kapuja kell, hogy legyen a háboru után. Ha vezetői céltudatos munkával erre törekcsenek, a nyugati államok és Kelet fejlődő emporiumai között Aradnak kell ipari és kereskedelmi kapocs gyanánt szerepelni. Ez a véleményünk visszhangra is talált azokban a körökben, ahol a pénz terem, mert ugyszólván napról-napra újabb vállalatok nyitják meg városunkban kapuikat. Mi lesz ezekkel az új ipartelekkel, midőn régi és nagy vállalkozások előre reszketnek a szénhiánytól?

Van Magyarországnak kereskedelmi minisztere és szén-kormánybiztosa is. Mind a kettőt energikus, dolgukat ismerő férfiaknak tartja a közvélemény. Nem értjük mégse, ho-

gyan történhetik meg az, hogy a szénnel állandóan ennyi bajunk van. Nap-nap után azt látjuk, hogy Magyarországból krumins mennyiségű élelmiszert adnak át a külföldnek: Németországnak és Ausztriának. A körülmények kényszerítő hatása alatt szívesen tesszük. Nekünk tehát van élelmiszertünk, nekik pedig van szénük! ... Miért nem törekcsenek az illetékes faktorok arra, hogy ellenértékül megfelelő mennyiségű szenet kapjunk tőlük? Az élelmiszert ma olyan érték, hogy azzal kényszeríthetők a széndus külföldet elegendő tüzelőszer átadására.

De a szénelosztás terén ideháza is különös dolgokat tapasztalunk. Arad itt fekszik a zsilvölgyi szénmedencék tözsomszedságában. A természetes rend tehát az volna, hogy Aradot és déli Magyarországot a Zsilvölgy lássa el szénnel. E helyett azt tapasztaljuk, hogy Erdély szenét elviszük Budapestre és a Dunán-

tulra, Aradra és Délmagyarországra pedig hoznak szenet Salgótarjánról és Tatárról. Hogy ez ideális rend volna, azt erősen kétségbe vonjuk. A Zsilvölgy szene maradjon Aradé és a délvidék nagyvárosaié. Erre kell törekcsenie a kormánynak, a szénügyek kormánybiztosának, a városok és vállalatok vezetőségeinek. Ezzel rengeteg akadályt tudnának elhárítani a szén útja elől. Ezzel az intézkedéssel biztosítani lehetne a kellő szénmennyiséget s azt, hogy minden érdekeltség megfelelő időben jusson a téli fűtő és energiaszolgáltató anyaghoz. Végre is — ugye bár — ez a cél s ennek a célnak a szolgálatában kell hogy álljon minden ipari és kereskedelmi tényező: a minisztertől kezdve, az utolsó munkásig. Nem szabad állandóan megújulni a szénért való vigasztalan harcoknak, ezeknek a munkafecsérlő, áldatlan küzdelmeknek, melyek mindig azt juttatják eszünkbe, hogy a fórumokra egész emberek kellenek!

„Ludendorff és nem Hertling kormányozza Németországot.”

(Vita a kancellár tegnapi beszédéről.)

Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés főbizottsága ma ismét ülést tartott, hogy a kormány részéről történt nyilatkozatokkal kapcsolatban tanácskozzanak az általános helyzetről.

Dröber centumpárti képviselő volt az első felszólaló. A háboru szerencsés kimenetelére nézve, ugymond, nagyon fontos a belső front egységessége és a nép és a kormány egyetértése. A teljes bizalom elnyeréséhez és megerősítéséhez az is szükséges, hogy a kormány politikája teljesen épségben legyen. A külpolitikának — ugymond — ebben a kérdésben nem szabad akadályokat gördíteni a birodalom vezetősége elé. Finnország viszonyainak rendezését rá kell bízni a finnekre. Németország a leendő döntésre semmiféle kezességet nem vállalhat, a megszállott területeken a lehető legnagyobb gyorsasággal be kell vezetni az önkormányzatot, a katonai igazgatásnak véget kell vetni. A hadihelyzetről adott tegnapi felvilágosítások éppenséggel nem elegendők. A lengyel kérdés Lengyelországot illetőleg nagyon különös, hogy máig sem jutottunk előre és még nem találtunk semmiféle megoldást. A belpolitikában állandó panaszra ad okot az ostromállapotról szóló törvény kezelése. A nemzetközi jog központi fórumának tevékenységét nagyon megnehezíti Stein hadügyminiszter titkos rendelete? A megegyezésen alapuló béke érdekében tartott üléseket a birodalmi gyűlés határozatának alapján betiltották. A birodalmi gyűlés nem tűrheti, hogy az ostromállapot a gyülekezési és egyezkedési jog kezeléséről szóló törvényeket figyelmen kívül hagyják. Hallatlan dolog, hogy nem engednek üléseket tartani a választójogi javaslat tárgyában, amelyet pedig a porosz király rendelt el és hogy egyáltalában nem engednek a javaslatról

vitatkozni. Ennek a kérdésnek a megoldása pedig életkérdés Németországra nézve.

Scheidemann szociáldemokrata képviselő szólalt fel ezután. A birodalmi kancellár politikai ellenfeleinek száma — ugymond — nagyon megnövekedett, amit azonban e politikáról panaszképpen elmondunk, nem irányul a kancellár személye ellen. Csupán véleményünket mondjuk el arról a módszerről, mely a legkönnyebben vezethetne ki bennünket a háboru ból. A kancellárnak nem sikerült ez. A nagy katonai visszacsés azért okozott olyan nagy csalódást, mivel általában azt hittük, hogy a keleti béke biztosította a katonai jólényünket. A legnagyobb bajunk az, hogy lebecsüljük ellenségeinket, már pedig ellenségeink is azt hitték, hogy Németországot letiporhatják. Ez illuzió, de ez az illuzió meghosszabbítja a háborut. Tüzetes felvilágosítást nem kaptunk a katonai helyzetről. Minél nagyobb erővel lépünk fel a harctéren, annál könnyebben elkerülhetjük a hódításokról való illuziókat, annál inkább állíthatjuk népünk erejét a védekezés szolgálatába, főképp ha teljes békeretormmal közeledünk a néphez. A bresztlitovszki béke nem egyezik a mi felfogásunkkal. A bresztlitovszki békét a béke akadályának tartom. Finnországgal szemben követett politikánk is nagyon helytelen. Nagyon szeretnénk, ha a császár sógora nem menne Finnországba. A királyosdit egyáltalában abba kell hagyni a keleti népeknél. Kühnmann volt államtitkár elbocsátása ártott a béke gondolatának. Kühnmannnak is azért kellett lemondania, mivel egy nyilatkozata nem tetszett egyik nagyobb rangú tábornoknak, azonkívül korai is volt. Ma már a nagyobb rangú katonák is elismerik, hogy igaza volt. Ausztria-Magyarország békejegyzéke azt a benyomást tette, mintha szövetségünk léket kapott volna.

Ez az akció és az 1914-ben Szerbiának küldött osztrák-magyar ultimátum bizonyos párhuzamosságot mutat. Stein hadügyminiszter titkos rendeletéről nem mondhatok mást, minthogy példátlan. Amint Kühlmann egy szót szolt, a mely nagyragu katonáknak nem tetszett, abban a pillanatban meg kellett válni állásától. Egy nagyragu katona mozgósított ebben az ügyben a kormány ellen és ez a katona még ma is bivatalában van.

Egyszer már ki kell mondanunk nyíltan, hogy nem Hertling kormányoz, hanem Ludendorff.

A belga kérdésben vagy korábban, vagy pedig egész másképp kellett volna nyilatkozni. Ha a kormány nem elég erős, akkor harcolnunk kell ellene. Wriesburg tábornok kijelenti, hogy a hadügyminiszter rendelete nem irányul a birodalmi gyűlés 1917. évi júliusi határozata ellen. A hadügyminiszternek tudomására jutott, hogy a nemzetközi jogi központ tulment a szerződésen, a béke határozat keretein, ezért adta ki a szóban levő utasítást.

(A belső front egysége.)

Fischbeck haladó néppárti kijelentette, hogy reméljük a katonai helyzet gyors elintézését. Ez a helyzet most sem aggasztó és a katonai vezetőség feladata az, hogy a nép belső erejét növelje és megerősítse. A nagynémetek sokat ártottak hadseregünknek. A hódítás politikáját a háttérbe kell szorítani, a kancellárnak kell eljárni ezen ügyek ellen. Nagy bizalmunk van Hindenburgban és Ludendorffban, azonban a hadvezetőség más politikát folytat, mint a birodalmi vezetőség. A legfőbb hadvezetőségnek saját politikája van, amely azzal a veszéllyel jár, hogy a nemzetet és az országot ért csapások áthárulnak a hadvezetőségre. A hadvezetőségnek a keleti területeken folytatott germanizáló politikája a hiba. A kormánynak erre nézve a legnagyobb erőt kell kifejteni, hogy minden jellemző akadályt kiküszöböljön.

Utána *Strézeman* nemzeti liberálistá párti képviselő szólalt fel. Mi is annak a programnak az alapjain haladunk, melyet a kancellár kijelent. Az országbelsejében zárt frontunknak kell lenni. Ha a birodalom és a legfőbb hadvezetőség egy programban működik. Mi ehhez a programhoz hozzájárulunk. Az orosz belviszonyokba minden beavatkozást mi is visszautasítunk és pedig nemcsak katonai okokból, hanem politikai érdekből is. Azután így folytatja: Vitás csupán az, hogy a jövőben minő alakjuk legyen ezen országrészeknek. A szónok Stein hadügyminiszter rendelete ellen fordul és az ostromállapotról szóló törvény értelmes kezelését kívánja, mert ami most történik, minden körülmények között ártalmas. A nagy többség a porosz választójog alapján áll. A kormánynak semmi kétséget nem szabad tenni arra nézve, hogy a javaslatot minden körülmények között törvényerőre kell emelni. Ha szükséges, akkor a házfelosztáshoz kell nyulni. Azonban a békés megoldás természetesen jobb volna, mint a felosztás. Reméli, hogy sikerülni fog a hazai frontnak egységességét helyre állítani. Ezután a vitát megszakították és folytatását holnapra tűzték ki.

(A kancellár beszédének rossz hatása.)

Bécsből jelentik: A kancellár beszédjének politikai hatása egyelőre még csak nagy kontúrokban mutatkozik. Az egyes frakciók részéről eddig még határozott nyilatkozat nem történt, csupán egyes képviselők nyilatkozatai mutatják, hogy a kancellár beszéde, különösen nagy német körökben, mennyire nagy kedvet-

lenséget idézett elő. Ezeknek a felfogása szerint a kancellárnak sokkal erélyesebbnek kellett volna lennie *Clemenceau* és *Wilson* beszédével szemben és hogy a kancellár elmulasztotta Németország igényeit Elzász-Lotharingiához hangoztatni. Nem volt elég erős a német hadicélok törhetetlenségéről való nyilatkozata sem, továbbá a német gyarmatok visszakövetelését sem hangsúlyozta elég nyomtatékkal. De a szembenálló tábor, a szociáldemokratákat sem elégitette ki a kancellár beszéde. Az ő felfogá-

suk szerint a kancellár elmulasztotta a történelmi pillanatot, nem találta el a kellő hangot, melylyel az ellentábor pacifista köréhez férközhetett volna. A beszéd szelleme és erkölcsi perspektívái igen szegények, *Wilson* békepon-tozatának helyeslése is bizonytalan, nagy általánosságban történt. A jelenlegi többségi szocialisták, akik eddig többé-kevésbé kormány-pártiak voltak, akarataik ellen éles ellenzékbe szorultak. Egyes vezetőik mindjárt a beszéd után kifejezték legnagyobb visszatetszésüket.

A király fogja kinevezni az alispánokat.

(Nem választ többé a vármegye. — A közigazgatás államosítása.)

A magyar vármegyei rendszer mai formája hamarosan meg fog szűnni. A belügyminiszterium ugyanis, mint budapesti tudósítónk jelenti, elkészült a közigazgatás államosításáról szóló törvényjavaslattal, amely hamarosan a képviselőház elé kerül. Az új javaslat nagy súlyt helyez a vármegyék fontos alkotmányjogi szerepére, de az 1917. évi reform alapelvein épül fel.

A javaslat megszünteti a választási rendszert, amely a tisztviselőkre nézve sokszor megalázó volt és függőségi viszonyba hozta őket a törvényhatóság egyes pártjaival. A javaslat valamennyi vármegyei tisztviselőre nézve a kinevezési rendszert hozza be és a kormánynak megadja az áthelyezés jogát. Egyedül az alispánt, a vármegye első tisztviselőjét veszi ki a kinevezés alól és a törvényhatóság autonómiája érvényesül az alispán megválasztásánál. De ebben is novumot produkál a javaslat, amely szerint az alispánt vagy a király hármassal kijelölése alapján választja meg a törvényhatóság közgyűlése, vagy pedig a vármegyei közgyűlés hármassal kijelölése alapján

a belügyminiszter ellenjegyzése mellett a király nevezi ki.

A javaslat szerint az alispán a hatodik fizetési osztályba kerül. A főjegyzőt a belügyminiszter ellenjegyzése mellett a király nevezi ki. A főjegyző a hetedik fizetési osztályba kerül.

A főszolgabírákat a javaslat a nyolcadik, hetedik és hatodik fizetési osztályba sorozza, de a hatodik fizetési osztályba a főszolgabíráknak csak husz százaléka kerülhet. A főszolgabírákat, szolgabírákat és vármegyei aljegyzőket a belügyminiszter nevezi ki.

A javaslat az árvaszékeket elválasztja a közigazgatástól, az igazságszolgáltatáshoz viszi át és így szoros kapcsolatba kerülnek a törvényszékekkel.

Legérdekesebb a javaslatnak intézkedése a jelenlegi státus átvételére vonatkozólag. A jelenlegi státus ugyanis teljesen államivá lesz, de a belügyminiszter nem köteles minden tisztviselőt állami szolgálatba átvenni. Az át nem vett tisztviselők részére azonban a megyei nyugdíjalapok kötelesek a teljes nyugdíjat megadni, tekintet nélkül szolgálati idejükre. A kinevezési rendszer mellett azonban továbbra is megmarad a vármegye közgyűlésének egész jogköre.

Báró Barkóczy Sándor esküje.

(A bíróné és férje ellentétes állításai.)

Kalicz János földmives 1917. évi augusztusában felkereste *Barkóczy* Sándor báró nyugalmazotti miniszteri tanácsos: rezsi birtokán és tárgyalásba bocsátkozott vele a bárónénak kisteremnei birtoka megvétel tárgyában. A báró kijelentette, hogy a kisteremnei birtokot ő nem adhatja el, ellenben megbízatása van arra, hogy a pászói birtokot 240 000 koronáért eladja. A földmives és a báró mindjárt a helyszínen megbeszéltek a részleteket, amelyek szerint *Kalicz* augusztus 28-ig százezer korona előleget tartozik kifizetni és átvállalni a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank által bekebelezett hatvanezer koronát.

Augusztus 27-én *Kalicz* János *Braun* Armin és felesége társaságában Budapestre utazott, magukkal hozták a százezer korona előleget és felkeresték báró *Barkóczy* Sándort az általa megjelölt helyen, a Baross-kávéházban. Innen a báró Főherceg Sándor-utca 36. sz. alatti lakására mentek, hogy a bárónénak átadják a százezer koronát. A báróné, amikor a szerződés aláírására felszólították, kijelentette, hogy igaz, hogy eladta a birtokot 240 000 koronáért, de megbánta, mert a pénznek nincs értéke, a birtok ára azóta felment, így csak 260 000 korona lefizetése ellenében hajlandó a birtokot átadni. *Kalicz* erre azt válaszolta, hogy ő nem jött kétszer alkudni, csak a férjével kötött szerződésnek jött eleget tenni. Ugyanaz napon *Kalicz* János Szabó Albert közjegyzővel megjelent a báróné lakásában, felajánlották a százezer korona előleget, de a báró kijelentette, hogy neki nem volt meghatalmazása a birtok

eladására és ha felesége nem akar abba beleegyezni, ő nem kényszerítheti.

Kalicz János ezek után ügyvédje útján keresetet indított *Barkóczy* Sándorné ellen a birtok átadása iránt. A keresetet az egri törvényszék tárgyalta és a tárgyaláson *Barkóczy* Sándor báró esküt tett arra, hogy ő sohasem írt olyan levelet, hogy a „felesége megbízásából a birtokot 240.000 koronáért eladja”. A második tárgyalási napon azonban az ügyvéd megidézette *Kaluzsa* Kálmán pászói főjegyzőt, aki bemutatott két, báró *Barkóczy* Sándortól eredő levelet, amelyeknek az esküvel ellentétes tartalmuk volt. Erre a törvényszék *Kalicz* Jánost is kihallgatta és minthogy a bírói indoklás szerint „a tárgyalás és bizonyítás egész tartalmának szorgos méltatása mellett mérlegelés után úgy találta a bíróság, hogy az ellentétes vallomások közül *Kalicz* János felperesnek, mint bizonyító félnek vallomása mutatkozik valószínűnek, *Kalicz*ot esküre bocsátotta és ez alapon hozta meg az ítéletet.

Az egri törvényszék *Prettenhöfer* Ödön tanácselnök elnöklétével elmarasztalta báró *Barkóczy* Sándornét, született *Repeczki* Annát, hogy a százezer korona előleg lefizetése ellenében és az ítélet jogerőre való emelkedése után köteles a birtokot átadni és 3000 korona perköltséget megfizetni.

A bonyadalmas birtokvásár így a földmives javára dőlt el, minthogy a bíróság a báró ur ellentétes vallomását nem tartotta valószínűnek. Értesülésünk szerint *Kalicz* János ügyvédjét megbízta, hogy báró *Barkóczy*ék ellen a tanuvallomás miatt bűnügyi följelentést tegyen.

Aradi diákok vitás szünnapja.

(Igazolatlan mulasztások. — A Nőrábi és tanárok nyilatkozata.)

A zsidó ünnepek alkalmából érdekes elvi differencia keletkezett az aradi középiskolák tanárai s a középiskolákban tanító izraelita hitoktatók között. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium egyik rendelete megállapítja az izraelita iskolai ünnepeket s a többek között azt mondja, hogy a Sukkot ünnep első, második, hetedik és nyolcadik napjának *délutánján* az ifjuságnak szünete van. A középiskolák tanárai azonban a Sukkot ünnep első és második napjának délutánján meglepetve látták, hogy az izraelita tanulók az iskolából teljesen elmaradtak. S miután értesültek arról, hogy ezeken a napokon délutáni istentiszteleteket nem tartottak az ifjuság számára: egyik hitoktató előtt szóvá is tettek a gyermekek elmaradásának ügyét.

A hitoktató vállalta is a felelősséget a gyermekek elmaradásáért s kijelentette, hogy a *tanulóknak ő tiltotta meg az iskolába jövetelt*. A tanárok ellenben kijelentették, hogy az ilyen önkényes ünnepcsínálást nem respektálhatják s tartaniok kell magukat a miniszter előírta szabályokhoz. A közoktatásügyi minisztérium annak idején minden bizonnyal a magyar izraelita egyház legilletékesebb faktoraival egyet értésben alkotta meg az iskolai szünetekről kiadott rendeletet s addig míg ezt meg nem változtatja, *egyetlen helyi egyházi hatóságnak sincs joga azt megkorrigálni*. Amennyiben pedig az egyes hitoktatók tulbuzgósága a gyermekeket az illető napokon a délutáni órák látogatásától eltiltaná: abban az esetben a gyermekek óráit nem igazolják, s így esetleg a tanulók *szabályszerű magaviseletű jegyet kaphatnak*.

Beszéltünk az ügyről a helybeli középiskolák több tanárával, akik egybehangzóan a következőket mondták:

— Az iskolák fegyelme megköveteli a rendet. Ez minden pedagógia első principiuma. Mi a miniszteri rendeletek utasításait követjük s azon változtatni nincs módunkban, de nincs is jogunk. A jelen esetben a miniszteri rendelet a Sukkot ünnep első, második és nyolcadik napjának délelőttjét írja elő szünetül, a tanulóknak tehát délután minden körülmények között iskolába kell jönniök. Aki nem jön: annak természetesen igazolatlan órát kellene kapnia. Miután azonban értesültünk, hogy a tanulók hitoktatói rendeletre nem jöttek tanításra, nem valószínű, hogy az eddig elmulasztott órákra vonatkozólag a törvényes rendszabályokkal élni fogunk, de jelentést fogunk tenni az ügyről a középiskolák igazgatóinak, hogy a hitoktatókat a miniszteri rendelet megtartására figyelmeztessék. Ha azonban, mint egyik hitoktató merészen állította: a Sukkot ünnep nyolcadik napjának délutánján sem fogja engedni az izraelita vallásu tanulókat az iskolába: abban az esetben aligha lehet a gyermekek óráit igazolnunk.

Az érdekes esetre vonatkozólag munkatársunk kikérte Vágvölgyi Lajos dr. főrabbi véleményét, a ki a következőket mondotta:

— Nem szabad a dolognak tulzott jelentőséget tulajdonítani. A hitoktató jelentette nekem, hogy a középiskolai tanárok számon kérték a tanításról elmaradt tanulóktól délutáni óráikat. A miniszteri rendelet csakugyan úgy szól, hogy ennek az ünnepnek csak délelőttjén adható szünet az izraelita tanulók számára. S én nem is adtam *semmit*féle olyan tanácsot,

vagy rendeletet az ifjuságnak, mely a miniszteri rendelettel ellentétes volna. Igaz ugyan, hogy ez az idézett rendelet már néhány évtizedes és elavult, sőt úgy is *csúszkál*, hogy van is már egy miniszteri *korrekciója*. Ha meglelem ennek a szövegét, azonnal tudatni fogom a tanár urakkal, akik bizonyára a legüdvösebb szándékkal nyilatkoztak ez ügyben s csupán az iskola rendjét tartják szem előtt. Ha tévednék s a miniszter nem adott volna újabb döntést az ünnepi szünetekre nézve, akkor természetesen ragaszkodnunk kell és ragaszkodni is fogunk az elírt szabályokhoz. Addig is, nehogy a gyermekek adják meg az elvi vita árát, már intézkedtem, hogy a hitoktatók ne vonják el növendékeiket a Sukkot *ünnep* nyolcadik napjának délutáni tanítása alól. Rövidesen azonban kérni fogjuk a miniszter urat, hogy a néhány évtizedes rendeletet változtassa meg s hogy az izraelita vallásu tanulók az ünnepek egész napját vallásos kötelességeiknek szentelhessek.

3 hónapi elzárás vajdrágításért.

(Elítéltek az újszentannai tejszövetkezet igazgatóját és vezetőjét.)

A mai tanácsülés legfőbb pontja az Újszentannai Tejszövetkezet *árdrágítási* ügye alkotta, amelynek főszereplői a szövetkezet igazgatója, Mandel Antal és annak *üzletvezetője*, Müller János voltak.

Még múlt év márciusában történt, hogy Hack Andrásné, aki az újszentannai reggeli vinnal érkezett Aradra, az *ünnep* ngyobb mennyiségű vaját kezdett *árdrágítani*, 25 koronáért kilóját. Reitzer Jakab főhadnagy, az aradi pályaudvar parancsnoka akart vaját *vétőrolni*, azonban a vaj olyan drága volt, hogy lemondott a vásárlásról és szolt az ügyeletes *detektívnek*, aki az árdrágító asszonyt előállította.

Grunár László dr. *rendőrbíró* tárgyalta ez ügyben. Hack Andrásné azzal *vélekedett*, hogy neki a vaj áráról nem volt fogalma. A vaját az Újszentannai Tejszövetkezettől vette 20 koronáért kilóját. A *rendőrbíró* az ügy megvizsgálása végett az iratokat *átvette* a világi főszolgabíróhoz.

A világi főszolgabíró, mint erre illetékes hatóság a legszigorubb vizsgálatot indította az ügy felderítésére. A vizsgálat során kihallgatták Mandel Antalt, a szövetkezet igazgatóját, aki elmondotta, hogy a vaját *tényleg* 20 koronáért árusították, azonban ennek *indokolásul* felhozta hogy a tejet is *drágábban* *hajtják* meg azután a munkadíj és az *üzemköltségek* is annyira megdrágultak, hogy még a 20 koronás árak mellett is alig van a szövetkezetnek *valami* haszna.

Ezután kihallgatták Müller János *üzletvezetőt*, aki kijelentette, hogy a vaj árát ő állapította meg 20 koronában és kérte a *főszolgabíró*szágot, hogy vizsgáltsa meg *szakértőleg* a vaját és kérjen *véleményt* a vaj árára vonatkozólag.

A bíróság elrendelte a vaj szakértői megvizsgálását. A szakértők *megállapították*, hogy a vaj előállítására nem kerülhet *több* 7—8 koronánál és így az árdrágítás *fenforog*.

A főszolgabíró ezután ismét *átvette* az ügyet a rendőrbíróhoz, amely *hebizonyítva* látta az árdrágítást és meghozta az ítéletet. Hack Andrásné, mivel túl nagy haszonnal árusította a vaját, *2 napi elzárásra* és 20 korona *pénzbüntetésre* ítélte. Mandel Antal *igazgatót* és Müller János *üzletvezetőt* pedig egyenként *három hónapi elzárásra* és 2000 korona *pénzbüntetésre* ítélte. Az ítélet súlyossága miatt úgy Mandel, valamint Müller *felebeztek*.

Ma tárgyalta ezt az ügyet a tanács, amelyen a rendőrbíró ítéletét helybenhagyta. Mandel Antalnál a tanács csak a gondatlanság esetét látta *fenforogni* és ezért 2000 korona *fő*, 2000 korona

mellékünetésre ítélte. Kötelezte a tanács a szövetkezet *igazgatóját* a vaj eladásából *jogtalanul* szerzett 1000 korona *nyereség* kifizetésére, 2000 koronának *büntetésképen* való kifizetésére.

A főispán budapesti útjáról.

(A feloldott pamutárak ügye.)

Barabás Béla dr. főispán huzamosabb ideig tartózkodott Budapesten, ahol néhány városi ügy *érdeklésben* járt el *illetékes* helyeken és *tisztázta* a Pamutközpont és közötté felmerült *konfliktust*. A főispán ugyanis néhány aradi kereskedéssel *feloldotta* a Pamutközpontnál bejelentett árakat, hogy az árvaház megszerezhesse *szükségleteit*. Az Aradi Közlöny munkatársa felkereste Barabás főispánt, aki a következőket mondotta:

— A város polgárságát főleg az érdekli, hogy mit végeztem Budapesten a Pamutközponttal keletkezett konfliktusom ügyében. Nem akarok erről az ügyről most részletesen nyilatkozni, mert ismét felkóborolnám a szenvedélyeket. Azt, ami igazán érdekelné a polgárságot, most még nem mondhatom el, mert az ügy még nem nyert végleges elintézését. De mihielyt megérkezik a miniszteri döntés, nyomban közlöm a sajtóval annál is inkább, mert az egész konfliktus a nagy nyilvánosság előtt játszódott le. Budapesti tartózkodásom alatt ebben az ügyben tanácskoztam báró Sztéryny József kereskedelemügyi miniszterrel, aki elmondotta, hogy az akták már a referensnél vannak. A referenssel azonban nem beszélhettem. Felhatalmazom annak közlésére, hogy véleményem szerint az *árak feloldására vonatkozó intézkedésemet nem fogják megváltoztatni*. Ez már azért sem lehetséges, mert hiszen Lócs Rezső helyettes polgármester az árakat már elvitte és rendeltetési helyükre juttatta, a hol azokat bizonyára már fel is használták.

— Még valamit akarok megjegyezni. Olyan hangok is hallatszottak, hogy ebből az ügyből *kihágási eljárás* lesz. Az illető kereskedők ellen nem indítják meg a kihágási eljárást, vagy ha meg is indítják, nem fognak célt érni, mert a kereskedők az én utasításomra adták ki az árut. Ellenem, mint hatóság ellen nem lehet *kihágási eljárást* indítani, legfeljebb fegyelmi eljárást. Ettől azonban nem félek, mert anyagi hasznom nem volt az ügyből kifolyólag, hanem tisztán közérdekből cselekedtem.

Egyik fővárosi tudósítónk írja ez ügyben: A Pamutközpont a kereskedelmi minisztérium és közvetve a hadügyminisztérium intézkedéseinek végrehajtója. A pamutárak lefoglalásánál tehát a központ csak végrehajtó közege volt a miniszteriunnak. Ez utóbbi rendeli el, hogy a lefoglalt áruból a központnak *időnkint* milyen mennyiséget kell átvenni és a hadsereg rendelkezésére bocsátani. A központok ugyan *rászolgáltak* a legkiméletlenebb kritikára, de a mi hiba a jelen esetben történt, az mind a minisztérium rovására irandó. Ha nem utaltak ki pamutárut az aradi közintézményeknek, akkor az azért történt, mert a kiutalásra nem adott engedélyt a minisztérium. Barabás Béla dr. *erélyes* intézkedése tehát nem a főispán, és a Pamutközpont, hanem a főispán és minisztérium közötti *konfliktust* vont maga után. Ugy értesülök, mondja tudósítónk, hogy ez a kis összéütközés hamarosan *békés elintézés* fog nyerni és a kiszolgáltattott árúkért *kellemetlenség* nem ér senkit.

Elmondotta még a főispán, hogy több kisebb közérdekű ügyet *intézett* el Budapesten.

Ünneplik a legöregebb magyar ujságíró.

Mikor Szekula Mór aradi bohém volt. — Nyilasi Matyi, a „drámai Inas.”

Az ujságírás lázas, mindennapi munkájában rövid időre megakadnak a tollak, hogy az ujságírók legrégibb társukat: a nyolcvan esztendőes Szekula Mórát ünnepljék. Ma délelőtt 11 órakor kereste fel lakásán a Budapesti Ujságírók Egyesülete és a Politisches Volksblatt szerkesztősége a gyengélkedő veteránt és lelkes, szívből fakadó, szeretetteljes ünneplésben részesítették.

Az agg ujságíró életének ezen a nevezetes mesgyéjén mi aradiak is álljunk meg kissé és emlékezzünk meg szeretettel Szekula Móról, a ki Aradról került Budapestre. Két évtizeden volt munkása Szekula az aradi sajtónak még abban az időben, amikor Aradon német világ járta és az aradiak német ujságokból olvasták az eseményeket.

Szekula Mór mozgalmas ujságírói múltja tekinthet vissza. Már ifju korában dolgozgatott bécsi lapoknak, majd Bécsben ujságíró lett és az első litografált hirdapódósítót szerkesztette. Később a *Kleine Wiener Presse* szerkesztője lett és más bécsi lapoknak is dolgozott. Azután Budapesten telepedett meg és tagja lett az *Ungarischer Lloyd* szerkesztőségének. Nemsokára meghívást kapott Aradra az *Arader Zeitunghoz*, amelyet hosszú ideig szerkesztett. A lap beszünt és Szekula kiadta az *Arader Monatsblatt*-ot. Ekkor azonban Aradon már ébredés kezdett a nemzeti szellem. A város polgársága rohamosan magyárosodott s német lapnak már nem volt Aradon létjogosultsága. Szekula ezt belátta, lapját beszüntette és felköltözött Budapestre, ahol évtizedeken át a *Nemes Politisches Volksblatt* szerkesztőségében dolgozott. Néhány évvel ezelőtt súlyos betegség támadta meg a kiváló ujságíró, aki nyugalomba vonult.

Talán még emlékeznek néhányan Aradon a dali's termelő Szekula Móra. Ő — mint hozzáuk intézett levelében mondja — szeretettel emlékezik vissza arra az időre, amelyet Aradon töltött.

Szekula 80-ik születésnapja alkalmából egyik kártársa elmond egy derűs epizódot, amely még akkor történt, amikor Aradon német színház és német ujság volt. A német ujságot ott nyomták a pincében, a hol most a Megyei Takarékos épülete van. Már akkor is voltak Aradon titkos drámaírók, ilyen volt *Meszlényi Antal*, jelenleg királyi törvényszéki bíró. Nagyon fiatal volt, irodalommal foglalkozott, ő is a német ujságnál dolgozott és a német lap kiadója fizetés helyett beprotézsolta első szindarabját *Mosonyi* (Mansberger) Károly színigazgatóhoz. Persze előadásra ajánlta a dramaturgok: *Tiszti Lajos*, *Törös Tivadar*, *Edvi-Ilés László*, mindhármán elolvasták, megbírálták. Mindent helyben hagytak, csak a darab minőségét változtatták. A darab dráma volt 3 felvonásban. *Edvi-Ilés* a dráma helyett tragédiát írt, *Törös Tivadar* színművet írt, *Tiszti Lajos boházait* írt. A fiatal, tehetséges szerző iránti szeretetből *Bács Károly* rendező nagy osztotta ki a darabot, hogy abban minden élő lénynek játszani kellett. Így jutott *Nyilassy*-nak egy drámai inas. *Nyilassy Matyi* elkövetett mindent, hogy elvegyék a szerepet tőle, hasztalan, az igazgató, a rendező követelte. Ugy látszik az ő nevére szükség volt a színlapon. Végre a szerzőhöz ment, a kivel még össze is vezett. Mire *Nyilassy* csak annyit mondott, hogy *Tiszti Lajosnak lesz igaza, boházait lesz ebből a drámból, ha el nem veszitek a szerepem*. A szerző erősen rendreutasította *Matyit*, hogy van az ő drámája olyan jó darab, mint a minő színész *Matyi*. Ez aztán végkép elkészerítette *Matyit*.

Végre jött a bemutató. A színház, a mi abban az időben esemény volt, telve volt. Az első sorban foglaltak helyet *Szekula Mór*, *Törös Tivadar* és *Tiszti Lajos* vezetése alatt az őszinte többi kollegák és minden szép drámai jelenésnél *Edvi Ilés sirt*, bizonyítva, hogy, az tragédia, *Törös mosolygott*, hogy ez színmű, *Tiszti* hangosan nevetett, hogy ez boház. *Avarffy Géza* hangosan adott kifejezést megbotrányozásának, hogy ilyen színpadra hoznak, a mikor neki 9 darabja vár előadásra. Ilyen hangulatban ment az előadás

amely csak akkor akadt meg, a mikor *Nyilassy Matyas* a drámai inasban bejött egy *lilaszinű* parókában. (a melyet a jelenésig zsebben hordott), erre kitért a taps és nevetés. *Tiszti* hangosan kiáltotta: „*ugy-e, hogy boház!*” *Szegény Bács Károly* játszotta a házigazdát. Mikor ránézett *Matyira*, két percig nem tudott beszélni, végre mérgesen rászólt:

— Te vén bolond, hát már festett hajjal jársz?

— Nagyságos uram, feleli *Matyi*, a mai premierre festettem be.

Hát persze ismét hangos nevetés. *Bács Károly* soká tudja a szerepét folytatni, a mely így szólt:

— Vendégeim jönnek, hozzatok rendbe mindent és koppaszatok meg vagy 8 pár csirkét.

Matyi többi jelenésit az első felvonásban hamar kihuzták, hogy több botrány ne legyen. Felvonás végén nekiesett *Matyinak* a rendező, a szerző, az igazgató, mindenki, szidták *Matyit*, fenyegették. *Matyi* haligatott és csak annyit mondott:

— Megmondtam, ne drámázzatok velem.

Erre a szerző azt találta mondani:

— Csajbó! azért dráma ez ha fejedre állsz is.

Matyi bosszút forralt. Bár kihuzták a darabot a szerepét, nem vetkőzött le, hanem ott sétált fel és alá a kulisszák mögött. Nem tudta senki, hogy mit akar. Az egészben csak az volt a gyanus, a mi valami sejtésre adott okot, hogy *Szekulával*, *Törössel* és *Tiszttel* tanácskozott. Elkezdtek a második felvonást, jött a nagy drámai jelenés, a mikor a házigazda, *Bács Károly*, kinek a vendég elszöktette nejét, ott ül komoran az asztalnál, előtte töltött fegyver, a végrendeletét csinálta. Nagy jelenés volt, még *Tiszti* se nevetett. Egyszerre a karzat elkezd tapsolni, az egész közönség hangos nevetésbe tör ki. *Szegény Bács Károly* halálsápadt lett a festék alatt, a ruháját nézegette, hogy talán ott van valami rendellenesség. Végre hátra nézett. Ott állott *Matyi*. Halálos remegés vette elő *Bácsot*, tudta, hogy *Matyinak* nincs több jelenése, itt készül valami. Mérgesen rákiáltott:

— Mit akarsz itt?

Matyi: Haj van nagyságos gazdám.

Bács: Mi haj van?

Matyi: Azt tetszett mondani, hogy koppaszunk meg 8 pár csirkét?

Bács: Hát aztán?

Matyi: De nem tetszett mondani, hogy meg is öljük őket és most a 8 pár koppaszott csirke mint az örült szaladgól a konyhában!

Lette erre olyan tomboló vihar, hogy a függönyt le kellett eresztetni. Mire *Matyit*, a botrány okozóját keresték, csak hült helyét találták: elszökött. Szünet után végre folytatni akarták az előadást, de a közönség *Matyit* hívta. A vége az lett, hogy a premier a darab utolsó előadása lett.

Igy szórakoztak még akkor a színházban, a mikor a most jubiláló *Szekula* ujságíró volt Aradon és ő is értette a tréfát, ő is résztvevett a bohém mulatságokban.

MŰVÉSZET.

HETI MŰSOR:

Szombat: Sztambul rózsája. Operette. (A bérlet.)

Vasárnap: D. u. Tiszavirág. Operette. Este: Kőrystalány. Operette. (B. bérlet.)

Hétfő: Kőrystalány. Operette. (C. bérlet.)

Kedd: Pardy Armand felléptével: Tosca. Opera. (A bérlet.)

Szerda: Pardy Armand felléptével: Csánybáró. Operette. (B bérlet.)

Csütörtök: Dolovai nábob leánya. Színmű. (C bérlet.)

Péntek: Arva László király. Dráma. Bemutató előadás. (A bérlet.)

Szombat: D. u.: Tatárjárás. Operette. Este: Arva László király. Dráma. (B bérlet.)

Meghiusult olasz előretörések.

Budapest, szeptember 25. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik: *Olasz harcér*: A tiroli déli arconalon és a Brenta és a Piave között olasz felderítő előretörések meghiusultak. A Hét-község fensikján az ellenség tegnap Canovánál folytatta részleges támadásait. A támadókat, olaszokat és cseh-szlávokat, mindenütt visszavetették, egy helyen a pardubitzai dragonosok ellenlökésével. A vezérkar főnöke.

Németek és csehek

összefogtak ellenünk.

(Eddig nem kellett Ausztriának Bosznia, most kell.)

Ujvidékről jelentik: *Tisza István* grófot aki ma Ujvidékre érkezett, az ujságírók megakarták interjuválni, *Tisza* azonban kitért ez elől. A kíséretében volt alezredes kijelentette, hogy *Tisza* gyomorbetek, azért volt kénytelen megtagadni a nyilatkozatot. Azonban azt kijelenti, hogy délvideki utjáról megjelent tudósítások úgy időrendi, mint tárgyi szempontból tévesek.

A nagyközönség előtt is kezdenek kitérni a délszláv kérdés rejtelmei. Erről a rendkívüli jelentőségű kérdéstről a legbeavatottabb helyről ma a következő értesüléseket kaptuk:

— *Bosznia-Hercegovina* hovatartozásának ügye — mondotta az informátor — régóta függő kérdése a monarchiának. Ausztria ebben a dologban azt a politikát követte, hogy egyrészt igyekezett megszabadulni az okkupációs területtől, másrészt mindenképen élvágyat akart keltetni Magyarországhban, hogy ezt a területet a magáévá tegye.

— *Magyarország* azonban mindig *Danida-ajándéknak* tartotta *Bosznia-Hercegovinát*. Nyilvánvaló volt, hogy Ausztria egyik nemzetiségétől akar szabadulni, hogy a németiséget Ausztriában tömörebbé tehesse, másrészt nagy anvázi terhet is lerázní igyekszik a válláról, mert a kultúrtaflan ország rész fejlesztése milliárdokba kerülne. A nagyuri költsékezésnek ezt a lehetőségét Ausztria a mi számunkra akarja rezerválni.

— Most azután, amikor a délszláv kérdés valóban, a megoldás stádiumába jutott, még pedig Ausztria eddigi politikájának a célja és iránya szerint, Ausztriában minden felfordul, a németek összeülkeznek a csehekkel, csakhogy Magyarországon ellen összeröfjenhessenek.

— Nem lehet világosan megállapítani, mitől vadultak úgy meg az osztrákok. Eddig kétségbeesetten védekeztek, hogy Bosznia és Hercegovina révén néhány új nemzetiségi pártfőredék kerüljön a Reichsrathba, most pedig mintha méts ezt akarnák elérni. Magyarországon nyugodtan nézi ezt az aulációt, mely az új alapon megalduult *Laihachtól* a tengerig és egyáltalában nem izgul azért, hogy meghozhassa azt a nagy áldozatot, hogy *Bosznia-Hercegovinát* a magáéknak vallhassa.

Bécsből jelentik: *Hussarek* báró osztrák miniszterelnök a Ház első ülésén beszédet mond, melyben beszélni fog a politikai helyzet minden vonatkozásáról. Elsősorban ki fogja fejteni az osztrák kormányának a délszláv kérdésben elfoglalt álláspontját. Ezenfelül meg fogja ismertetni mindama tárgyalások menetét, melyek már az új kormány idejére esnek. Beszélni fog majd a Béke kérdéséről is.

Bécsből jelentik: A német nemzeti párt elnöke, *Waldner* tanár a délszláv kérdésről tárgyalt az osztrák miniszterelnökkel, alitól felvilágosítást kért, hogy mi a célja és jelentősége *Tisza István* gróf boszniai utazásának. *Hussarek* miniszterelnök azt felelte erre a kérdésre, hogy *Tisza* gróf utazása az osztrák kormánnyal való előzetes megállapodás nélkül történt.

Bécsből jelentik: Az *Urakháza* pártjai legközelebb értekezletet tartanak, melyen állást foglalnak a bosnyák kérdés magyar megoldása ellen. Ugyanez lesz az álláspontjuk a plénumban is.

Aradmegye vezetőinek panaszai.

(Az alispán és a főjegyző a rossz gazdasági helyzetről.)

Aradmegye gazdái tele vannak panaszszal. Rossz volt a termés, félnek a rekvirálásokat járó zaklatásoktól, mert hát az a hír járja, hogy minden miniszteri kijelentés ellenére, rövidesen megkezdik a kutatásokat.

Az *Aradi Közlöny* tudósítója felkereste Schill József alispánt és Darányi János főjegyzőt, akikkel a szomorú helyzetről beszélgetett.

Az alispán kijelentette, hogy a *megve gazdasági helyzete a leggyűlötelebb*. A kormány intézkedései és rendeletei annyira megkötötték kezét, hogy teljesen tehetetlen, hogy ezek viszonyok megfognak-e változni és milyen arányban, azt csak a jövő fogja megmondani.

— Az idei termés, különösen gabonában a legkedvezőtlenebb — mondotta a főjegyző. —

A kormány utasított minket, hogy szolgáltatásunk be a Hadi Terménynök 3700 vagon gabonát. Mi erre visszairtunk, hogy a jelenlegi körülmények között ez a lehetetlenségek közé tartozik. Erre értesítettek bennünket, hogy a beszállítási kontingenst leszállyították 2800 vagonra. A rekvirálások megtörténtek, azonban alig gyűlt össze 1100 vagon gabona. Ez tiszta képet ad az idei termésről. Ugyan így állunk a többi terményekben is. Ami kis kukoricánk termett, azt a kormány rendeletileg zár alá vette. Naponta jönnek hozzánk a sertéshizláló gazdák, hogy adjunk részükre szemes takarmányt. Mi kérésüket nem teljesíthettük, mert a kezünk meg van kötve, tehetetlenek vagyunk. Felírtunk a földmivelésügyi miniszteriumba, hogy adja meg az engedélyt nekünk a szemes takarmány vásárlására szóló utalványok kiadására, azonban azt a választ kaptuk, hogy a miniszterium, mielőtt a szemes takarmány kontingensét meg nem határozza, kérésünket nem teljesítheti.

— Milyen lesz a bortermés az idén? — kérdezte munkatársunk.

— Hát bizony az sem a legkedvezőbb — mondotta a megyei főjegyző — mert a nagy szárazság, amely különösen a hegyi szőlőkre káros, kiszáritja a szőlőt, ami által ugyan a leendő bor cukortartalma szaporodik, azonban annál kevesebb lét ad. Ezekben a szőlőterületeken különben is már a *követő héten kénytelenek a gazdák szüretelni*, mert attól lehet tartani, hogy az egész termés elszárad. Az idei szüret nem út be olyan jó a gazdáknak, mint tavaly, mert sokkal kevesebb lesz a bor.

— Gyümölcsben is ilyen kedvezőtlen a helyzet? — kérdezte munkatársunk.

— A gyümölcsstermés az idén rekordot ért el. Különösen a szilvából olyan mennyiség termett, hogy az öreg gazdák állítása szerint még soha nem volt ilyen nagy termés az országban. A konzervgyárak és szeszifőzdek már nagyban foglalják le a szilvát, hogy abból azután gyümölcsöt, illetőleg szeszt, pálinkát készítsenek. A szállításokat már meg is kezdték. Ugyanígy állunk az almával is. *Különösen sok fajjalma termet*, amelyet jóval a maximális áron alul adnak el a termelők és úgy is kétséges, hogy készletüket eltudják-e helyezni. A gyümölcs félek közül a dióból volt a leggyöngyöbb termés, azonban kétségbeesésre itt sincsen ok.

A főjegyző azzal fejezte be, hogy helytelennek tartja a kormány álláspontját, amíg a beszállítandó kontingenst ilyen aránytalanul állapítja meg, mivel ezzel az intézkedé-

Választják az állami tisztviselők a főnökeiket.

(Az elkészült szolgálati pragmatika újítása.)

Régi óhaja minden közalkalmazottnak a törvényben biztosított szolgálati pragmatika, évek hosszú során keresztül minden kongresszuson kérték is ezt a kormánytól. Végre Wekerle Sándor egy évvel ezelőtt meg is ígérte, hogy *haladéktalanul* beterjeszti a képviselőház elé a köztisztviselők szolgálati pragmatikáját, sőt úgy nyilatkozott, hogy még a választójogi javaslat előtt letárgyalatja a pragmatika-törvényt. Ez azonban, mint a miniszterelnök annyi más ígérete, beváltatlan maradt.

Értesülésünk szerint a *törvényjavaslat kész* van. Marschalkó János igazságügyminiszteriumba beosztott kuriai bíró készítette el, de szigorúan titokban tart minden részletet és semmiféle bővebb nyilatkozatra nem hajlandó. Más oldalról szerzett információk szerint a *törvényjavaslatot véleményezés végett kiadták az Állami Tisztviselők Országos Egyesülete pragmatika-bizottságának*. Az ötos-bizottság egy ízben tárgyalta is az új pragmatika-törvényt. De csupán a javaslat első részét kapták meg és a bizottság egyes tagjait nem elégitették ki a kormány tervezett intézkedései. Szilágyi János, a budapesti központi járásbírószék vezető hivatalának igazgatója kifogásolta, hogy a törvényjavaslatot nem terjesztik a tisztviselők összesége elé, holott szerinte egy öt tagból álló bizottságnak nincs joga az összes tisztviselők nevében véleményt mondani, különösen, ha az egyesület maga sem élvezi az ország állami tisztviselőinek osztatlan bizalmát.

Szóváltette még Szilágyi azt is, hogy a pragmatika-bizottság nem veszi figyelembe a szegedi, kolozsvári és győri tisztviselő-kongresszusok határozatait. Látna, hogy álláspontjával egyedül van a pragmatika-bizottságban, hogy javaslatait nem fogadják el, ezért megbízatásáról leköszönt.

sével csak *zaklatásoknak teszi ki a gazdákat*, akiknek különben sem igen kedvező a helyzetük az idén.

Angol jelentés

a bolgár hadsereg komoly helyzetéről.

Berlin, szeptember 25. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Rupprecht trónörökös hadserege: Élénk felderítő tevékenység Flandriában. Mouvres és a Havrin-Cotrit erdő között a tüzérségi harc megélékül. Mours mellett meghiusultak az ellenség megüjtött támadásai.

Böhm vezérezredes hadserege: Epehytől keletre helyi ellentámadások során visszafoglaltuk az e hó 22-i harcok előtti vonalainkat. Az Onignon patak és a Somme között az angolok és franciák újra megkezdték támadásaikat. St. Quentin ellen a támadásokat erős tüzérség és páncéloskocsik támogatták. Pontreus és Gricourt és Francilly-Solmeiben az ellenség kora reggel befészkelte magát. Azok a kísérletei azonban, hogy a nagy heveséggel délig folytatott támadásai által kitágítsa a rést, meghiusultak. Tüzérség és repülők hathatós támogatásával gyalogsági és utász csapataink déljában Pontreus és Gricourt helységeket visszafoglaltuk. A két helység között levő magaslatot váltakozó eredményű harcok után ismét visszazereztük. Francilly és Solme az ellenség kezén maradt. A front többi részén az ellenség támadásai többnyire vonalaink előtt összeomlottak, ahol pedig eljutottak vonalainkig, ott ellenlökéssel vetettük vissza a támadásokat.

A német trónörökös hadserege: A Vesle és Aisne között csapataink Clemytől délre behatoltak az ellenséges vonalakba és 85 foglyot szállítottak be. Az ellenség erős ellentámadását, amely a vállalkozás befejezése után indult meg vonalaink ellen, visszautasítottuk. Kísérő vállalkozásoknál a Vesletől délre és Champagneben foglyokat ejtettünk. Tegnap légi harcban 28 ellenséges repülőgépet és hat kötött léggömböt lőt-

Lemondásának egyik oka az volt, hogy a javaslat készítője, Marschalkó bíró, seramiféle változtatáshoz nem járult hozzá.

Ezen az egy ülésen kívül a pragmatika-bizottság nem tartott értekezletet, alkalmuk nem volt állást foglalni az egész javaslattal szemben.

A tisztviselők körében érthető nyugtalanságot kelt a törvényjavaslat tárgyalásának újabb halogatása, másrészt az a titkolódzás, amivel a pragmatika-ügyet kezelik.

Megbízható információk szerint a javaslat tényleg szociális szellemű, gyökeres javításokat foglal magában, az *automatikus előléptetést, a jegyelmi ügyek humánus és igazságos reformját tartalmazza. Egészen új intézkedések vannak benne, például a hivatali főnököket a tisztviselők és a felettes hatóság által kijelölt három-háromtagú bizottság választaná*. Másrészt a kormány a pragmatikát nem akarja valamennyi köztisztviselői kategóriára kiterjeszteni, jogokat csak a szerintük politikailag megbízható és konzervatív érzelmű hivatalnokoknak akar adni. Azok az öntudatos rétegek, amelyek helyzetükön szervezkedéssel, tömörüléssel és ellenzékiességgel akartak változtatni, nem részesülnének a pragmatika-törvény előnyeiben.

Hír szerint külön törvényjavaslat fog intézkedni az igazságügyi tisztviselők és postások szolgálati viszonyairól.

Tisztviselők ezt a jövőben készíthető pragmatikát, mint büntetésszámba menő „*rabszolga pragmatikát*” emlegetik. Ha pedig a Kormány sikerülne a parlamentben keresztülvinni antiszociális, kasztrendszerrel felidézhető tervét, akkor az állami tisztviselők egész testületét maga ellen találja.

tünk le. Rumay hadnagy negyvenkettedik. Jakob hadnagy harminctödik légi győzelmét aratta. Ludendorff. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Francia jelentés. Keleti hadsereg. A Monastirtól a Velez hegységig elhúzódó egész harcvonalon folytatjuk az üldözést. Az ellenséges csapatok teljesen felbomolva vonulnak vissza Velez-Isztp és a Strumica irányában. A francia lovaság 23-án bevonult Prilepbe. A foglyok száma állandóan növekszik.

Récsből jelentik: A központi hatalmak augusztusban 420000 bruttó tartalmu ellenséges kereskedelmi hajóteret súlyosítottak el. Ezzel a háboru kezdete óta 19 millió 220.000 bruttó tonna tartalommal csökkentették az ellenség hajóterét.

Londonból jelentik: Szerbiai jelentés. A szerbek a Vardart 24 kilométeres fronton lépték át, a Vardart összekötő vonal véglegesen a szövetségesek kezére került. A bolgár hadsereg helyzete mind komolyabbá válik. A szerb elővédék már birtokukban tartják az utakat, úgy, hogy az ellenség csaki gen nehezen fog kiutat találni. Egy részük már elérte Albániát, ahol osztrák-magyar különítmények vannak, azonban a terep nagyon rossz és az albánok nem barátai a bolgároknak. Azt hiszik, hogy noha a telepen német tiszték vannak a bolgárok között, nem sokat használhatnak ezek, mert a telep német különítményekkel nem rendelkezik.

Londonból jelentik: Palesztinai jelentés: Az ellenség a Hedzsasz vasut mentén levő Aman felé vonult vissza. Északon lovasságunk csekély ellenállás után elfoglalta Haifát és Akárt. A foglyok száma a már jelentett 25.000-et jelentékenyen meghaladja. Angol haderők elfoglalták Manáret.

— *A lengyel kérdés tárgyalása.* Berlinből jelentik: *Hintze* államtitkár bécsi tartózkodása alkalmával az osztrák és magyar kormányval a lengyel kérdéstről folytatott tárgyalásokat ma Németország és Ausztria-Magyarország képviselői között ismét megkezdték. A tárgyalások további folyamán Lengyelország képviselőit is beakarják vonni.

HIRK.

Nem szép a román trónörökös.

(Károly herceg román trónörökös házassága.)

Beavatott Bukaresti körökben már egy hete tudták, hogy Károly román trónörökös Odesszában Lambrino Zizi kisasszonnyal, egy elhunyt román őrnagy leányával házasságot kötött. A még csak huszonöt éves trónörökös a hasonló koru hölgynek, aki egy előkelő, de elszegényedett moldvai bojár családból való s a legjobb körökben megfordult, már évek óta vonzalmának feltűnő bizonyítékát adta. A viszony köztudomású volt, s már a háború alatt Jassyban gunyosan emlegették, hogy a trónörökös többet tartózkodik Lambrinóék házában, mint a fronton. Amikor a trónörökös néhány hónappal ezelőtt, mint ezredtulajdonost Piatra Neamcika, egy kis moldvai városkába helyezték át, Lambrino kisasszony is oda utazott, s rokonainál szállt meg.

A fiatal pár körülbelül két héttel ezelőtt egy fiatal tiszt kíséretében automobilon Piatra Neamciból elutazott, s eljutott Ukrajna határáig, ahol a trónörökös felismerték. A trónörökös azt mondta, hogy a fiatal tiszttel, aki a hölgyvel meg akar esküdni, Odesszába utazik, s erre megengedték neki, hogy utját folytassa. Odesszában a trónörökös szeptember 12-én házasságot kötött Lambrino kisasszonnyal. Az esketést egy román pópa végezte, aki a trónörökös Ferdinandovicz Károly néven vezette be az anyakönyvbe. Szülei a trónörökös csak a befejezett ténnyel közölte s egyuttal utasítást kért a királytól, hogy haza utazzék-e.

A házasság Romániában teljesen érvényes, a román alkotmány az egyenjogúság fogalmát nem ismeri, a trónörökös állását tehát a házasság jogilag nem érinti. A király mindent elkövet, hogy érvénytelennek nyilvánítsa a házasságot s pénzzel iparkodik a Lambrino családot kielégíteni. Ebből a célból elküldte a katonai iroda főnökét, Balit tábornokot Odesszába, hogy magyarázza meg a trónörökösnek, milyen sokat kockáztat ezzel a házassággal, s hogy rávegye, térjen vissza Romániába. A tábornok csak annyit tudott elérni, hogy a fiatal pár vele együtt utra kelt Romániába.

A trónörökös teljesen fiatal feleségének a befolyása alatt áll, aki alacsony termetű, éppenséggel nem szép asszony, s akinek pikáns orcáskáját feltűnően nagy orra, melyet görög őseitől örökölt, dominálja. A fiatal asszonynak mindazonáltal erős varázst gyakorol, s vagyontalansága ellenére sok kérője volt. Szellemileg kétségkívül fölötte áll az urának. A trónörökös esete a mostani király esetére emlékeztet, aki trónörökös korában elakarta venni Erzsébet királyné egyik udvarhölgyét, Vakarészku Helént. A királyné beleegyezett a házasságba, a király azonban és a kormány az ország és a dinasztia veszedelmét látják ebben a tervezett házasságban s meggyűlölték.

— A honvédelmi miniszter balesete. Budapestről jelentik: Szurmay Sándor báró honvédelmi minisztert baleset érte. A miniszter megrándította a lábát és egy-két napig nem mozdulhat ki ágyából.

— Távozó államtitkár. Budapestről jelentik: A miniszteriumi körökben napok óta beszélnek, hogy Bosnyák Zoltán címzetes államtitkár nyugalomba vonul és 1919. év elején megvált állásától.

— Október 15-ike és 20-ika közt ül össze a képviselőház. A képviselőház, értesülésünk szerint az eredeti tervtől eltérően, nem október 10-én, hanem csak 15. és 20-ika táján ül össze s csak az október 31-ével lejáró pénzügyi fölhatalmazási törvényjavaslat érvényességének meghosszabbításáról tárgyal ez alkalommal. Az érdemi munka későbbre marad és a képviselőház valószínűleg csak november elején veszi tárgyalás alá a miniszteriumokban készülő törvényjavaslatokat.

Budapestről jelentik: A ház összehívása ügyében még nem történt eddig határozat. — Szász Károly a napokban Budapestre érkezik s akkor fog tanácskozni a Ház összehívásának idejére nézve a miniszterelnökkel.

— Fabinyi professzor az aradi vegyvizsgáló állomáson. Fabinyi Rezső dr., kolozsvári egyetemi tanár, a hatósági vegyvizsgáló állomások országos felügyelője hivatalos körútjában ma Aradra érkezett és Meszlényi Ernő dr., az állomás vezetőjének kalauzolása mellett megtekintette az aradi vegyvizsgáló állomást. Tapasztalatairól elismeréssel nyilatkozott. Fabinyi professzor kijelentette, hogy az állomás teljesen megieiel feladatának, csupán a világítás gyöngeségét és azt kifogásolta, hogy a vezetőnek nincs külön helyisége. Külön dícsérettel nyilatkozott az állomás birtokában levő mikroszkópiai gyűjtemények (élelmiszerek, fűszerek, takarmányfélék stb.) gazdagságáról. Fabinyi dr., aki holnap folytatja körútját, ma tisztelegő látogatást tett Varjassy Lajos polgármesternél, aki előtt megemlítette az állomás kis fogyatékoságait. A polgármester megígérte, hogy még az ősz folyamán igyekszik majd a hiányokat pótolni.

(Turkesztánból — Aradra.)

A mai napon a messzi Turkesztánból, Skobelev—Tschymionból levelezőlapot hozott a posta az Aradi Közlöny szerkesztőségének. A négy év óta tartó világrengés alatt számtalan irás érkezett hozzánk az orosz fogságból, de talán egyik sem tartott számot oly érdeklődésre, mint ez az egyszerű fehér gyűrött lap. Irója Szabó János hadifogoly, aki az Aradi Közlöny nyomdájának szedőszekrényei mellől vonult a galíciai harctérre. Szabó János 1917. november 2-án írta a levelezőlapot. Majdnem egy évig vándorolt a levelező-lap, amíg hozzánk érkezett. Kisir belőle a vágy a haza után, felzokog a fájdalom, hogy szegény raboskodó magyarok még nem mehetnek haza: nvugat ielé, ahonnan kövér károgó varjak jönnek és röpködnek a turkesztáni égen. — Milyen hosszú idő futott el az örökkévalóság mesgyéjén, amíg Szabó János hadifogoly írása haza érkezett. A nagy Oroszországban világok dőltek meg, husuló magyarok tömegesen jöttek haza és talán Szabó János is valahol utban van Magyarország felé. Emberek, érző és szenvedő emberek pusztultak el a visszavándorlás fárasztó országútján és a gyűrött levelező-lap épségben érkezett meg, mint visszatérő emlék a sötét multból. Mert egy év már igazán sötét mult az események rohanó áradatában.

— Aradi munkáspénztári orvosok bérmozgalma. Vettük a következő sorokat: Igen tisztelt szerkesztő ur! B. lapjának 215. számában megjelenet „Az aradi munkáspénztári orvosok bérmozgalma” című cikkére engedje meg, hogy röviden reflektáljak: A pénztár és orvosai között a multban is voltak ellentétek, de ebből kifolyólag a pénztári tagok egészségügyi ellátására vonatkozólag semmiféle károk vagy hátrányok nem származtak, mivel tekintet nélkül arra, hogy a pénztár és az orvosok között milyen a viszony, a tagok orvosi ellátása mindenkor biztosítva volt. A módosított munkásbiztosítási törvény a biztosítás határát kiterjesztette, az orvosokra több feladatot rótt és ebből kifolyólag fokozott igényekkel léptek fel a pénztárral szemben. — A tárgyalások állandóan folynak és jelenleg a legkívánatosabb mederben vannak. A pénztár és orvosai között a viszony a legszívélyesebb, minden valószínűség meg van arra, hogy a legközelebbi időn belül megállapodás létesül és ez a körülmény, valamint a hivatásuk magaslatán álló orvosi kar lelkiismeretessége egy percre sem fenyegeti a pénztár tizenegyezer tagját, hogy orvosi ellátás nélkül maradnak. Kiváló tisztelettel Lóránt József h. ügyvezető igazgató.

— Katonai kitiintetések. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király az ellenség előtt elesett Gábor László 33. gyalogezredbeli tartalékos főhadnagyot a katonák érdemre szert 3. osztályával a hadléki ténnyel és a kardokkal tüntette ki. Gábor László a háztized kiváló tisztje, Leipniker Salamon aradi terménykereskedő fia tudvalevőleg a Piave mellett halt hősi halált. — Ugyancsak a mai hivatalos lap közli, hogy a király az ellenséggel szemben kiválóan vitéz magatartása elismeréséül Ferencak Rezső 33. gyalogezredbeli századosnak a tisztek részére alapított ezüst vitézségi érem első osztályát adományozta.

Közös ruhahivatal. Arad város közellátási vállalata tudvalevőleg a megyével egyetemben akarja a ruhahivatalt felállítani és erről annak idején értesítette is a megyét. Az Aradi Közlöny tudósítója ez ügyben ma meginterjúvolta Darányi Jánost, a megye főjegyzőjét, aki elmondotta, hogy a napokban egy értekezlet lesz ebben az ügyben Schill József alispán einöklésével, amelyre a város közellátási hivatalát is meghívják. Az értekezleten megállapítják aránylagosan egy a város, valamint a megye ruhaszükségletét és a ruhakészleteket ilyen arányban felosztják, nehogy meg történjék az az eset, hogy a megyeiek ruha nélkül maradjanak, mivel a megyei gazdáknak és tisztviselőknak nagy elfoglaltságuk miatt csak bizonyos időközönként áll módjukban ruhájuk beszerzésére. A ruhahivatalt október 1-én feltétlenül megnyitják.

— Áthelyezés. Boda Andor, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank aradi fiókjának főtisztviselőjét áthelyezték Budapestre, a bank központjába. Boda Andor rövid aradi tartózkodása alatt nemcsak azoknak a köröknek szimpátiáját érdemelte ki, melyek értékelni tudták kereskedelmi ismeretét, hanem a társadalmi életben is őszinté megbecsülést vívott ki magának.

— Egy gráci bárónő eltűnése. Báró Bruck Konstantin gráci nagybirtokos ma bejelentette a főkapitányságon, hogy felesége, született Scherpi Terézia, tíz nappal ezelőtt eltűnt Grációl és valószínűleg Pestre szökött. A rendőrség az eltűnt bárónőt keresi.

— Az állami tisztviselők követelésel. Budapestről jelentik: Az állami tisztviselők országos egyesülete október 2-án és esetleg folytatólag 3-ikán is, választmányi ülést tart, a melynek tárgysorozatán igen fontos ügyek szerepelnek. És pedig a szolgálati pragmatika ügye, a háborús segély és a lakbér felemelése, valamint a beszerzési csoportok és a természetbeni ellátás ügye. A választmányi ülésen állapítják meg a közgyűlés napját is.

— Egy egész család meghalt spanyol betegségben. Zentáról jelentik: Bühn Máté zentai földbirtokos családjában föllépett a spanyolbetegség, amelynek az egész család áldozatul esett. Először Bühn Jánosné, a földbirtokos anyja halt meg, utána a nagyapja, Boros Márton, néhány nappal utóbb a fiatal Bühn Máténé, hétfőn Bühn Máté és kedden a család ápolója, Szeles Mihályné. Még két kis gyermek fekszik spanyol betegségben, igen nagy lázban.

— Öngyilkosság anatómiai könyv segítségével. Karánsebesről jelentik: Papp Miklós rendőrtisztviselő leánya, aki okleveles tanítónő, szívenlőtte magát, mert a vőlegénye a harctéren ment. Az öngyilkos tanítónő egy anatómiai könyvből állapította meg az a pontot, hova kell célozni, hogy a szívet eltalálja.

— Őszi kánikula. Néhány nap óta kánikulai hőség uralkodik Aradon. A tegnapi és mai hőemelkedés felülmulta az idei nyár legmagasabb hőfokát is. Tegnapi délelőtt a hőség szinte elviselhetetlen volt és olyan forró szél szüldött végig a városon, amely beiflett szirokkónak is. Az árnyékban ma, szeptember 25-én 30 fokot mutatott a hőmérő, napsütötte helyen pedig jóval felül volt a negyvenen. A hatalmas hőség arra készítette a Neptun igazgatóságát, hogy ismét megnyissa a fürdőt. Holnaptól kezdve a Neptun-fürdő újból rendelkezésre áll a közönségnek, amely szeptember végén aligha fürdött a Marosban.

— Spanyol nátha kórház Budapestén. Budapestről jelentik: A spanyol nátha néven ismert influenza, mely ezelőtt egy félévvel jutott először Európába és azóta járványszerűen lép fel, egy idő óta annyira szedi áldozatait, hogy sokszor megtörténik, hogy a betegségnek tragikus vége van. Mint tudósítónk jelenti, Budapestén egy egész kórházat állítanak be azok számára, akik a spanyol nátha nevű betegségben szenvednek.

— Lesseps Ferdinánd három fia esett el a nyugati fronton. Brüsszeli jelentés szerint a soissons-i harcokban elesett Lesseps Bertalan, Lesseps Ferdinándnak, a szuezi-csatorna építőjének és a panama-csatorna tervezőjének harmadik fia. Másik két fia, Ismael és Róbert még a korábbi harcokban esett el.

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Diessné Hoffmann* Erna aradi állami leányközépiskolai rendes tanítónőt a temesvári állami leányközépiskolához áthelyezte.

— **Élelmiszercsempészés repülőgépekben.** Gyórból jelentik: A teherpályaudvar közelében tegnap kigyulladt egy teherkocsi. A kocsiben a kizsvalló 18-ik számú repülőosztály két repülőgépét szállították Bécsújhelyre. Mikor a tüzoltóság megkezdte az oltást, a munkálát folyamán kiderült, hogy a gépekben nagymennyiségű cukor, tojás és mindenféle élelmiszert halmoztak össze, melyet átakar- tak csempészni a repülőgépek Bécsújhely- re. A repülőgépek azonban a bennük rejtett élelmiszerekkel együtt elhamvadtak. A vizsgálat megállapította, hogy a repülőgépeket kísérő tiszték és legénység engedély nélkül akarták az élelmiszereket átcsempészni Ausztriába.

— **Nagy földrengés.** Chiassoból jelentik: Heves földrengés volt *Paros, Naxos* és *Szra* szigetén, sok száz halott van és ezernyi sebesült. Igen sok ház dült össze és a lakosokat a romok temették el. Olasz lapok jelentik, hogy a görög szigeteken erős földrengés volt, a mely különösen *Milk (Moloc)* szigetén hatott pusztítólag. E szigeten 300 a halottak és 2000 a sebesültek száma. Csaknem az összes nagyobb épületek összeomlottak.

A fenti jelentéssel kapcsolatban érdekesnek tartjuk reprodukálni dr. *Lakatos Ottó* aradi minorita házfőnök érdekes nyilatkozatát. Az *Aradi Közlöny* munkatársa tegnap beszélgetett a természetudományokban jártas egyházfőnökkel. Többek között szóba került az abnormis időjárás is. Dr. *Lakatos Ottó* ezeket mondotta:

— Lehet, hogy tévedek, de nekem az az impresszióm, hogy ez az abnormis hőség előjele egy nagyobb földrengésnek. Ugyanilyen hőség volt a Kecskeméti földrengést is megelőzőleg, amikor Keszegeden tartózkodtam. Akkor valami különös illat volt a levegőben, amit most nem érzek.

A görög szigeteken pusztító földrengés igazolta a minorita házfőnök sejtelmét.

— **A tolvaj álhírlapíró.** Ma délelőtt újból kihallgatták *Dominics Domány* Ernőt, a székhámas álhírlapíró, aki megtörtén valott. — A mai kihallgatása alkalmával megerősítette tegnap vallomását. A rendőrség — miután Arad területéről örökre kitiltotta — holnap kíséri át az ügyészség fogházába, ahol előzetes letartóztatásba helyezik. A megtört szélhámos kihallgatása alkalmával kijelentette, hogy az okozott kárt megtéríti. Kérni fogja a rendőrséget, engedjék meg neki, hogy ez irányban írhasson édesanyjának, akinek ő az egyetlen gyermeke és remélhető, hogy ezt az áldozatot meghozza érte.

— **Üdvözlét a harcterekről.** A mai posta egy rózsaszínű lapot hozott az *Aradi Közlöny* szerkesztőségének címezve. A Piave-fronton küzdő hős fiaink írták nekünk — ami 33-as bakáink. Azt írják, hogy még mindig verik a tallánt. Nagyon szeretnének már ide haza lenni. Addig is küldik üdvözlétüket hozzátartozóiknak és az ismerősöknek. A 33-as bakák nevében *Kömössy Matyi, Maurez Pityu, Hári Ferenc, Kömössy Jóska, Meiskovits Péter.* — Egy másik lapot is kaptunk, amely szintén az olasz-frontról jött. Ezen a lapon a következők küldik üdvözlétüket az ismerősöknek: *Török Antal zászlós, Borbély József, Borbély Lajos, Marhács József, Vedres Károly, Benkő István, Kepkó Rudolf, Papp János, Seres Ferenc és Endresz Ádám.*

— **Clemenceau és a sajtószabadság.** Bernből jelentik: *Clemenceau*, akinek a *Leláncolt ember* című helilapja a háború első éveiben tudvalevőleg elkeseredett harcot folytatott a cenzura ellen, párisi sajtókörökben a legnagyobb népszerűségnek örvendett. Mikor azonban *Clemenceau* miniszterelnök lett, a *Leláncolt ember* hirtelen a *Felszabadult ember* sokat jelentő címét vette fel s ettől kezdve *Clemenceau* a legigaztalanabb, legotrombább módon vette üldözőbe a francia sajtó véleménynyilvánító szabadságát. A sajtószabadság hősei váratlan fordulatot a legridegebb cenzura Szent György lovagjának csapott fel s ezzel érthető ellenszenvet keltett legfanatikusabb hívei sorában is. Körülbelül egy hónapja, nyilván a

győzelmi hírek mámorában, enyhített csak valamit a sajtóra rakott bilincseken, most azonban ismét visszavonta ez irányú rendelkezéseit s a legzsarnokibb módon fojtja el a francia sajtó szabad kritikáját a legjelentéktelenebb dolgokban is. A francia hivatalos lapban nemrég jelent meg az a rendelet, melyben a kamarában tartott beszédeknek kifüggesztését rendeli el egész Franciaország területén s ugyancsak e szám alatt kiadott rendelete a legszigorúbban megtiltja a lapoknak, hogy az elnök, a miniszterelnök, a kormány s az összes bíróságok ténykedését bármilyen irány- náb kommentálják, annál kevésbé szabad a had- viselés körül felmerülő momentumokat megjegyez- nésel, vagy pláne kritikával kísérni. Sőt, ami már egyenesen mulatságos, a tüzoltókat is a cen- zura védelme alá helyezi s róluk sem írhatnak a párisi lapok. Az elnémitott sajtó tehetetlenül állja a szabadság hazájában kétszeresen brutálisnak érzett rendelkezéseket s az elhallgatott közvélemény most akképp vesz magának elégtételt, hogy az utcán és kávéházakban elkeseredetten szidja *Clemenceau*-t, aki a *Leláncolt ember* nemhogy felszabadította volna, de még szívesebb bilin- csekbe verte.

— **Éjféltkor az utcára lövöldöző katonas- tsz.** Ma éjszaka éjféltájban revolver lövés hatálos a város riasztotta fel a Fehér Kereszt szálloda környékének lakóit, az utcán tartózkodókat, akik meglehetősen nagy tömegbe ver- dőve izgatottan tárgyalták a különös esemé- nynt. Mert különös volt a dolog, ami a szálloda 12-es száma, a Városi Kávéház terrasz- szára néző szobának ablakában történt. Egy főhadnagy állott ott és az sütötte el revolverét, ameklynek golyója szerencsére nem talált senkit, nem tett kárt emberéletben. A lövedék ugyanis a kávéháznak, ekkor már üres ter- raszának asztalai között esett a földre. A ká- véház ajtajában beszélgetett *Keglevich Pál* gróf tüzérfőhadnagy özvegy *Maschanskerné- vel*, a kávéház tulajdonosnőjével és elképzel- hető, hogy a fegyverpattogás mennyire meg- ijesztette a mit sem sejtő urinőt. A lövés el- hangzása után nyomban tiszték mentek fel a főhadnagy lakására, megjelent *Institorisz Fe- renc* főhadnagy, a katonai rendőrség parancs- noka és igazoltatta az éjszakai riadalmat oko- zott tisztet, akiről megállapították, hogy tul- ságosan jókedvű és deris állapotban tartotta megengedhetőnek és szükségesnek, hogy ka- tonai tudományát, a fegyverforgatást egy csendesen pihenő nagy város kellő közepén bemutassa.

— **Alaptalan hírek a hízott sertések rek- virálásáról.** Az év elején a közlelmezési mi- niszter megengedte az egyéneknélki hízalást és e szerint a családtagok számára viszonyítva minden család egy vagy két sertést hízalhatott. Most azután az a hír kering az egész városban, hogy a miniszter megállapítja a fejkvótát és a fölösleges zsír és szalonnát maximális áron el- rekvirálja. *Lócs Rezső* az ügyről következőleg nyilatkozott: Ha a szállongó hírek valóknak bi- zonyulnak, úgy egészen bizonyos, hogy a jövő év- ben senki sem hízalna sertést és úgy annak a több ezer embernek ellátása is a mi nyakunkra nehezedne, akik most hízalás után saját maguk- ról gondoskodnak. Megszaporodnék a kényszer- vágások száma is, arra pedig nincs ember, hogy ellenőrizni lehessen 8000 sertésnél, van-e ok a kényszervágásra, vagy nincs. A terv ellen a leg- erélyesebben kell állástfoglalni a törvényhatósá- goknak, ha csak azt nem akarjuk, hogy jövőre teljesen csődöt mondjon a zsirellátás. *Lacza Zoltán*, a Sertésforgalmi Iroda főbizományosa egy aradi újságíró előtt kijelentette, hogy a háztartá- sokban hízalt sertések zsírjának igénybevételelől elterjedt hírek nagy mértékben túlzottak. Szó van arról, hogy a zsír egy részét elveszük, de ez a mennyiség igen csekély. Arról van szó, hogy három vagy öt kilót vegyünk-e el a levágott ser- tések után. A földművelésügyi miniszter megelé- gednek három kilóval, a közlelmezési miniszter azonban öt kilót akar és nincs kizárva, hogy az ő álláspontja fog érvényesülni. Erről folyik a vita a két miniszter között. Az elkeseredésre tehát ezideig nincs ok.

— **Helyreigazítás.** Megírtuk, hogy *Csukay Gyula* kispénői főszolgabíró tisztelői Aradon felkeresték a vármegye vezetését, hogy a köztisztviselői álló főosztály elnökét illetékes

helyen bizalmuknak adjanak kifejezést az őt ért támadásokkal szemben. Minthogy a főbí- ró személyével kapcsolatban az *Aradi Köz- löny* is írt, kötelességünknek tartjuk kijelen- teni, hogy *Csukay Gyula* főszolgabíró minden gáncson felül álló személy és köztisztviselői működése ellen soha egy pillanatig sem me- rült fel olyan momentum, amely akár benne, akár felette hatóságánál a nyugalmi vonu- lásnak a gondolatát felszínre vetette volna. — Meggyőződöttünk arról, hogy azok az okok, a melyeket misztifikáló információ alapján meg- írt cikkünkben felsoroltunk, abszolúte nem fedik a tényeket. Sajnáljuk, hogy ez a félre- vezetésen alapuló cikk az *Aradi Közlönyben* is megjelent.

— **A fegyvár felszólítása.** Tekintettel a meleg időjárásra, — amennyiben kellő számu előfizető jelentkezne — úgy október hó 15-ig még házhoz hordatnánk a jeget. Tisztelettel kérjük tehát mindazokat, akik még október 15-ig a jegre reflektálnak, jelentsék be ezen szándékukat nálunk telefonon legkésőbb szeptember 27-ig, hogy a jelentkezők számából megállapíthassuk, küldhetjük-e a jeget tovább is házhoz. Az előfizetési összeget egyidejűleg feladni vagy beküldeni kérjük. — A gépüze- mek igazgatósága.

— **Keresk. szakoktatás.** Okt. 1-én új tan- folyam veszi kezdetét. Könyvelés, gyors- és gépírás, számtan stb. Beiratkozások Engel gyors- és gépíróiskola *Lázár Vilmos-u. 2.*

Anglia válaszolt Burián jegyzékére.

(Visszatetszést szült Londonban Wilson maga- tartása.)

Konstantinápolyból jelentik: A török Kor- mánynak *Burián* jegyzékére adott válasza így szól: A kormánynak valamennyi hadviselő állam- hoz intézett javaslata teljesen megfelel az otto- máni császári kormány felfogásának. Ennek Rö- vetkeztében a császári kormány azt a kívánságát fejezi ki, hogy a császári és királyi kormányok őszinte barátságából és engesztelékeny szellemé- ből fakadó lépése előkészítése legyen az igazsá- gos és tartós és az egész világot átölelő békének.

Hágából jelentik: A *Daily Nems* azt írja, hogy az angol kormány elkészítette az osztrák- magyar jegyzékre adandó választ. Ezt megelé- zőleg *Lloyd George* tanácskozott *Asquith*tal és *Grey*vel. A lap jelentése szerint a jegyzéket ma nyújtják át.

Koppenhágából jelentik: Londonban nagy visszatetszést keltett *Wilson* eljárása az osztrák- magyar jegyzék gyors visszautasítása körül. Lon- doni hivatalos körök azt hangoztatták, hogy a szövetségesek a jegyzéket sürgősen meg fogják tárgyalni. Ennek folytán a válasz el fog húzódní. Amikor *Wilson* elutasító lakonikus válasza meg- érkezett, a londoni körök teljesen el voltak kő- pedve, hogy hasonló eset meg ne ismétlődjön, diplomáciai központot létesítenek, melyen *Lloyd George* meggyógyulása után fognak tárgyalni.

Hágából jelentik: Az entente munkások ken- ferenciája foglalkozott a központi hatalmak szo- cialistáinak válaszával arra a memorandumra, melyet a háborús célok ügyében a londoni kon- ferenciához intéztek. A konferencia megelégedé- sét fejezte ki a bolgár, magyar és osztrák szövet- ségesek válasza felett. Mélyen sajnálja azonban, hogy a német többségi szocialisták egy nemzet- közti konferencia megtartása elé gátat emelnek. Az értekezlet akként határozott, hogy a német többségi szocialista pártok által kiadott választ tüzetesen átanulmányozza, egyben a központiak szocialistáinak javasolni fogja, hogy a német szo- cialisták álláspontja megváltoztatása céljából be- folyásukat teljes erővel érvényesítsék.

TÖBB, MINT SZÁZ apróhirdetés olvasható az *Aradi Közlöny* vasárnapi számában: Ve- tők—eladók, alkalmazottat keresők és alkalmazottak egymásra találhatnak az *Aradi Közlöny* apróhirdetéseit utján.

LEGUJABB.

Ellentétek Török és Németország közt.

Bécs. Talalt pápa nagyvőre ma Bécsen át hazatért Konstantinápolyba. Eredetileg az volt a terve, hogy kiszáll Bécsben, de a berlini tanácskozások elhúzódása, részben pedig az entente balkáni offenzívája miatt úgy alakult a helyzet, hogy személyes jelenlétére szükség van Konstantinápolyban. Berlini megbeszéléseiről ő maga adott ki állásfoglalásban mozgó nyilatkozatot, mely szerint a fennmaradt kérdésekben sikerült bizonyos meg egyezésekre jutni. De a fontos és sürgős tárgyalásokra vonatkozólag nem nyújtott felvilágosítást. Bécsi munkatársunk jól informált körökből nyilatkozatot kapott erre vonatkozóan. Ezek szerint a török népet igen elkésztette a breszt-litovszki békéhez kötött pótszerződés, mely a kaukázusi problémát figyelmen kívül hagyta, illetőleg a Kaukázust a törökök megkérdezése nélkül a szovjet kormánynak adta. Az ilyen hiba árthat a szövetségeseknek jobban, mint Oroszországnak. Sérelmes, hogy az ország a breszt-litovszki békében megállapította, hogy nincsen kárpótlás, addig a német-országi pótszerződésben Németország hat milliárdot eszközölt ki magának, holott Törökország több kárt szerzett Oroszország részéről, mint Németország. A fekete tengeri flottát is odaadták a szovjet

kormánynak, pedig ezt Törökország segítségül tudták csak megszerezni.

Berlin. Ugy látják, hogy a birodalmi gyűlés első ülésén több 15 milliárd márka hadihitelét kér a kormány. A kivetendő hitel ugyanolyan feltételekkel lesz kibocsátva, mint a legutóbbi.

Genf. A francia kormány hadibizottsága hét főt tartott ülésén 9 szóval hat ellenében elfogadta a francia kormánynak Burián jegyzékére adott válaszát.

Bécs. Az uralkodó pártjai legközelebb meg tartandó értekezletükön a bosnyák kérdés magyar megoldása ellen foglalnak állást. Ugyanilyen lesz az álláspontjuk a plénum ülésében is.

Genf. Párisból jelentik, hogy az egész Páris területén az övezes munkások, ruha és fémipari tisztítók nagy sztrájkot rendeztek, mely több kisebb-nagyobb kihágásokra vezetett.

London. A Reuter-ügynökség jelenti Tokióból: Nerehleszkbe japán lovasság vonult be.

Berlin. Wolfi esti jelentése: Az Omignon patak és a Somme között az ellenség megújított támadásait visszavertük.

KÖZGAZDASÁG.

Tüntetés - távolmaradással.

(A munkaközvetítő első választmányi ülésén.)

Ma délelőtt tartotta az aradi hatóság munkaközvetítő választmánya első ülését, melyben beszámolt ezen új intézmény eddigi tevékenységéről, egyben a választmány határozataiban kifejezésre jutott az a remény, hogy a mint a viszonyok megengedik, a hatósági munkaközvetítővel kapcsolatban egy egész sor olyan intézmény fog megvalósulni, melyet Arad ez ideig nélkülözött. Ilyenek a cselédotthon, iparostanoncok otthona, munkás szálló stb. Az ülésen részt vett dr. Andor Endre, miniszteri tanácsos, az állami munkaközvetítő hivatal igazgatója, az elnöki tisztet Löcs Rezső helyettes polgármester töltötte be, kit ezen állásában a kereskedelmi miniszter meg erősített.

Ezen az ülésen részt vett a munkásság kiküldöttje, Nesztheimer Jakab, a szakszervezeti tanács elnöke, de távol maradtak a választmány munkástagjai, akik ezzel Andor dr. ellen akartak tüntetni, mert nem az ő felöltjüket nevezte ki igazgatónak.

Löcs Rezső üdvözölte dr. Andor Endre miniszteri tanácsost, aki kérte a város érdekében pártfogását az intézmény javára.

Dr. Andor Endre bejelentette a választmánynak, hogy a mai nap folyamán vizsgálta meg az intézet ügymenetét, pénzkezelését s mindenütt a legnagyobb igyekezetet tapasztalta. A kezdet nehézségeivel járó apróbb javítások bevezetésével remény van arra, hogy azt a célt, melyért létesítették betölti.

Czobor Ottó, az intézet főnöke terjesztette elő az első jelentését az intézet megnyitására s forgalmáról. A felolvasott adatok mutatják, hogy a közönség mind gyakrabban veszi igénybe az intézetet. A közvetítések számának emelkedése is ezt bizonyítja. Megemlíti még, hogy a munkaközvetítő révén nyert elhelyezést hat hadirokkant.

A jelentés kancsán szólt fel a szakszervezeti tanács kiküldöttje, Vesztheimer Jakab. Kifogásolta elsősorban is a gyűlés összehívásának idejét, mert ez akadályozza a munkástagokat a megjelenésben. Egyben pedig kijelentette, hogy a főnök választása ügyében elfoglalt álláspontjuk változatlan. A régi választás megsemmisítését s új választás elrendel-

sét kérte. A további tárgyalásokban való részvételre sincs felhatalmazása, illetve megbízatása.

A felszólalásra dr. Andor Endre válaszolt. Mindenekelőtt jogosnak ismerte el a gyűlés ideje elleni panaszt s biztosította a felszólalót, hogy ez orvosolva lesz. Ami pedig a választás elleni alkástagolást illeti, itt figyelmébe ajánlja a felszólalónak a választmány hatáskörét körülíró miniszteri rendelet szerint a választmány szerepe tulajdonképpen a munkaközvetítés fejlesztése s e körüli irányítás. A főnöki állás betöltésénél a többségi elv érvényesült. De közben is az ügy felsőbb fórum előtt van döntés céljából, reméli, hogy ebben majd meg fog nyugodni minden tényező. A döntés megnyugvást kelthet azért is, mert az állás betöltése ideiglenes s véglegesítés alkalmával ismét nyilvánthatja véleményét minden tényező. Kérte a munkásság képviselőjének megnyugvását, hiszen minden személyi tekintetnél fontosabb az ügy, melynek érdekei mindannyiunk előtt jelentősek.

E kijelentés után tárgyalták a Kereskedők Köre indítványát, hogy a kereskedelmi alkalmazottak elhelyezése és segélyezése ügyében egy bizottságot küld ki, ez ott a helyszínen tanulmányozza az ügyet, tegyen javaslatot. A választmány hozzájárult ahhoz, hogy ezen ügyek tanulmányozása céljából a munkaadók részéről Keppich Zsigmond, Kneffel Lajos, alkalmazottak részéről Szabó Lipót és Kell Lajos küldessék ki.

A választmány javaslatot tesz a tanácsnak, hogy a közvetítő segédtisztai állás betöltése iránt tegyen intézkedéseket. Az állás javalmazása a XI. fizetési osztály javadalmának fog megfelelni.

Az előadó javasolta egy iparos-szálló vagy munkásszálló létesítését. Példákkal illusztrálta annak szükségességét. A választmány elfogadta a javaslatot s ez ügyben az érdekelteket össze fogja hívni tanácskozássra.

Az ülés végén Andor Endre ismét rámutatott azokra a fontos célokra, melyet ezen intézmény megvalósításától vár. Kérte a választmányt, kövessen el mindent az intézet népszerűsítésének ügyében.

Löcs Rezső helyettes polgármester lelkes szavaival zárult be az értekezlet.

Az ülésen jelen voltak: Andor Endre dr., Balázs Kálmán, Benkert György, Eszlinger György, Hönig Ottó, Hegyi Albert, Vesztheimer Jakab, Löcs Rezső, Reinhardt Gyula, Rei-

singer Sándor, Oravetz Miklós és Czobor Ottó.

Budapesti tőzsde. Budapestről jelentik: Az értéktőzsde iránya ma mérsékelt forgalom mellett, gyenge volt. Az osztrák bel- és külpolitikai helyzet nagymértékben hozzájárul az irány lanyhaságához. A mai árváltozások a következők: Magyar hitel 1363—50, Osztrák hitel 887—78, Fabank 955—54. Agrár bank 1047, Hazai 634—28, Magyar bank (ex elővétel) 950—53, Kereskedelmi bank 6125—35, Konkordia 880—90, Viktoria 1815, Salgótarjáni 1272—64, Ganz-Danubius 4600—580, Rimamarányi 1164—51, Atlantika 1365—75, Államvasut 1042—36, Nasici 3300—310.

Nagyobbítják a bécsi bankjegynyomdát. Bécsből jelentik: Az Osztrák-magyar Banknak a Belváros központjában levő palotájában volt elhelyezve a bank bankjegynyomdája. A bank sok helyiségét kereskedőknek adták ki, de most ezeknek november elsejére felmondtak azzal az indokolással, hogy a bank jegynyomdát fejleszteni akarják. Schmidt Frigyes, a bank vezértitkára, úgy nyilatkozott, hogy békeidőben is kicsiny volt a bankjegynyomda és most, mikor a bank tizenkétszer annyi bankjegyet nyomtat, mint békeidőben, rendkívül szükséges a nyomda kifejlesztése.

ÚJ KÖNYVEK.

A Nyugat folyóirat szeptember 16-iki számában Baró Kornfeld Móric Állami beavatkozás címmel érdekes és egyéni felfogású tanulmányban védi meg a kormánynak a tökeemelések korlátozása dolgában kiadott rendeletét. Dóczy Jenő „Irodalmunk és a nemzeti szempontú kritika” című tanulmány sorozatának alapgondolatait tisztázza. Egy korán elhunyt versíró tehetségnek, Vajda Györgynek hagyatékából egy pár megkapó relikviát mutat be, Lesznai Annának gazdag és sajátos költészetéből egy virágos csomót közöl ez a Nyugat-szám. Közöl irodalmi jellemrajzot és verset Kosztolányi Dezsőtől, nagy novellát Barta Lajostól, politikai cikket Ignoius-tól s gazdag Figyelő rovatában foglalkozik irodalmi, politikai és művészi aktualitásokkal. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Vilmos császár-ut 51. sz. Előzetési ára: Egy évre 36 korona, fél évre 18 korona, egyes szám ára 2 korona, 40 fillér. Megjelenik minden hónap 1-én és 16-án. Mutatványszámot kívánatra díjtalanul küld a kiadóhivatal.

A szerkesztésért felel
STAUBER JOZSEF.

NYILTTÉR.

Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget

Nyilvános köszönet.

Végtelen nagy fájdalomban sem mulaszthatom el, hogy mind azoknak, de különösen a nagyszámú jóbarátoknak, ismerősöknek, az ipartestület, a mészáros és hentes ipartársulat, a dalárda és sok egyéb egyesület és intézmény vezetőinek és tagjainak, akik örökké felejtethetetlen férjem

Stojakovits Milán

temetésén részt vettek, részvétüknek köszönök küldésével vagy más úton kifejezést adva fájdalommat enyhíteni igyekeztek ezúton mondok hálás köszönetet.

Fogadják továbbá hálás köszönetemet Kiss Dávid dr., Löwinger Miksa dr., Posgay István dr. főorvos urak, akik önmagukat felülmúlva igyekeztek odahatni, hogy megboldogult férjemet az életnek megmentsék, habár a sors kifürkészhetetlen, kegyetlen akarata másképp rendelkezett.

Arad, 1918. szeptember 25.

6980

Özv. Stojakovits Miláné
szül. Marx Julianna.

Dr. KAJDAGSY

gyógyít mindenféle bőrbalokot, idegbetegséget, valamint női bajokat. Bevitások: „Erlon 606.” módosított legújabb szerével. — Vértisztítást Wassermann szerint módszerével. — Működik külön bejártat — Lovásbéli kórtípusokra vészes. Szakértői könyvtár megrövidítéssel 2 kor. (bélyeg is lehet) előzetes bejelentés nélkül. 101 BUDAPEST, VIII., József-körút 2/a. sz. sz. 101

Bécsi előkelő leánynevelő intézet

Karola T. Kástaly, Exzellenz Ilhu v. Solwegen összeköttetésben egy Lyceummal, továbbképző tanfolyamok, nyelv-, zene-, ének-, bentlakó, félbentlakó és bejárók részére. Bőséges kitch és ellátás. Jelentkezni naponta d. e. 11—1 óráig d. u. 3—5 óráig. 9140

Wien, VIII. Langedasse 65. Tel. interurb. 5299/8

Több évi gyakorlattal bíró perfekt gép- és gyorsírónő

magas fizetéssel azonnali belépésre

kerestetik.

Nemettől tudók előnyben.

Aradi Villamoságtól r. t. 6944

Villamos vasalók, sebítumpa elemek kaphatók 6681 Kalmárnál Salacz-utca 2. szám.

Uj órás-üzlet!

Ugy a helybeli mint a vidéki n. é. közönség szives tudomására adom, hogy BUDAPESTEN volt

speciális órajavító műhelyemet és óra- és ékszer-üzletemet Aradon, Salacz-utca 1. szám alatt megnyitottam.

Raktáron tartom a legjobb minőségű bel- és külföldi órákat, arany és ezüst ékszereket. Órák javítása jutányos áron! — felelősség mellett elfogadtatik. — Szives pártfogást kér:

Cserny Mór, speciális órás. 6487

Ajánlunk 98 százalékos **kénlapot** vászonbetéten, míg a készlet tart. Raiffeisen Központ r. t., Temesvár. 6955

Sápkóros leányok, vérszegén asszonyok, páratlan sikerrel használják a **Ferratol Vastáplikört.** Rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános gyengeség eseteiben. Ára 1/2 literes üvegnek utasítással 8 kor.

Láb- és kézizzadás biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével. **Szárít!! Szagtalanít!!** Peppo folyadék ára használati utasítással ... 1.50 korona. Peppo hintőpor ... 1.50 korona.

Hajós Árpád gyógyszer-tárában Arad, Andrassy-tér 22. sz. sz.

Kovácszin

7 kat. hold szőlő

4 szobás uri lakással, mellékhelyiségekkel, közvetlen villamos megálló előtt, teljes felszereléssel **eladó.** Értekezni Szántó György Arad, Varjassy Lajos-utca 111. 6962

20575—1918. kh. **HIRDETMEY.**

Az utóbbi időben a kutyamarások rendkívül sűrűn fordulnak elő, a mi annak tulajdonítható, hogy az ebtartó gazdák az ebtartásra vonatkozó szabályrendeletben előírt ebtartási szabályokat nem tartják be.

Miután az ebtartásra vonatkozó 15046—442—916. számú szabályrendelet szabályszerűen közhírré lett téve, ennélfogva ismételt felhívom az ebtartó tulajdonosokat, hogy a kutyáikat a szabályrendelet 24, 27 és 28 §-ai értelmében a házon kívül az utcára csakis a marás lehetőségét kizáró szájkosárral és pórázzal ellátva vigyék magukkal. Vásárra, sétányokra, valamint társas kocsiakra, vendéglők, kávéházak, cukrászdák és egyéb nyilvános helyekre pedig kutyákat vinni tilos. E tilalom beartásáért nemcsak a kutya birtokosa, hanem az illető helyiség tulajdonosa, bérletje, illetve a társas kocsi alkalmazottai felelősek.

A szabályrendelet következményeként betartását ellenőriztetni és a mulasztó tulajdonosokkal szemben szigorúan eljárni fogok.

A szabályellenes talált kutyák haladéktalanul ki lesznek irtva. Arad, 1918. évi szeptember hó 2. Greén, főkapitány.

Eladó

Mikélikán, a villamos megálló mellett egy négyszobás lakásból, a szükséges mellékhelyiségekkel, 3000 Ft-ól nagy gyümölcsös és virágos kertből álló ház. Ir-deklódok forduljanak 6748

Fauzár Sándor virágüzletébe, Weitzer János-utca.

3345—1918. ad. **HIRDETMEY.**

A 3310—1918 M. E. szám alatt közhírré tett rendelkezések kiegészítésül a magyar kir. miniszteriumnak 3752—1918 szám alatt kelt rendelete alapján közhírré teszem, hogy a 3310—1918. M. E. számú rendelet 1. §-ában foglaltaktól eltérőleg az eladó az árunak postán vagy vasúti küldeményként történő szállítása esetében a számlát vagy jegyzéket a kereskedelmi szokásnak megfelelő idő alatt, de legkésőbb az áru feladásának napjától számított 14 napon belül levélben köteles a vevő címére elküldeni. A vevő az ekként küldött árut a számla (jegyzék) kézhezvétele előtt átvetheti ugyan, annak tovább elárúsítását csupán a számla, vagy jegyzék beérkezése után kezetheti meg.

A számlajegyzék küldése nem kötelező oly utánvételi küldeményeknél, amelyek egynemű árut tartalmaznak.

Az iparos vagy kereskedő raktárban, illetőleg üzlethelyiségében egymás mellett elhelyezett azonos minőségű áru és csomagolási árakra nézve a 3310—1918. M. E. számú rendelet 2. §-ába előírt külön-külön, darabonként való árjelzésen is megjelölhetők.

A gyári vállalatok telepén nem a közvetlen fogyasztás, hanem tovább eladás céljára készletben levő árakra nézve a 3310—1918. M. E. számú rendelet 2. §-ában előírt ár megjelölés egyáltalában nem kötelező.

A hirdetmény egy-egy példány a lapoknak, egy példány a kapitányi hivatanak, Lócs Rezső h. polgármesternek kiadatik.

Arad az kir. város Közélelmezési és Közéllátási Hivatalától 1918. évi szeptember hó 14-én.

Lócs, h. polgármester.

Hirdetmény.

Alólirott hegyközség előjárósága ezennel közhírré teszi, hogy

Almássegresen, az almássegresi szőlőhegyen a folyó évi

SZÍRET

1918. szeptember 30-án veszi kezdetét.

Almássegres, 1918. szeptember 23-án. 6967 **Előjáróság.**

Női kalapok.

Velour, posztó és bársony modellekből sikerült egy nagy alkalmas rakományt megvásárolni. Míg a készlet tart, jutányosan kapható. Ugyanott ruhának való bársony és sejtym kapható. 6954

K. Deutsch J. zefin kalap-üzlet Weitzer J.-u. 11., főpostával szemben.

Minden üzlethelyiségben

kifüggesztendő új miniszteri rendelet feltűnő, olvasható szedésben megjelent és a

Gutenberg-nyomdában, Lugoson K 8 beküldése ellenében kapható. (Késletleg Schatteles Ügynökség, Lugos-Artján is.) 6959

539—1918. ügyszám. **ARVERÉSI HIRDETMEY.**

Dr. Mohár Oszkár aradi ügyvéd által képviselt Epstein Simon aradi borkereskedő cég megkeresésére Magged Hersch técsői lakos késedelmes vevő kárára, költségére s veszélyére circa 700 hektoliter fehér bor, hordók nélkül hektoliterenként 825 korona kiküldési árban Aradon Bercsényi-utca 1. szám alatt 1918. évi szeptember hó 30-ik napján délután 3 órakor közbenjöttöm mellett megartandó nyilvános árverésen készpénzfizetés ellenében eladni fog. Árvereim szándékozók a bort a helyszínen bármikor előzetes jelentkezés után megtekinthetik.

Árvereim szándékozók tartoznak 100.000 korona bűnapénzt az árverés megkezdésekor letenni. Vevő tartozik a bort nyomban átvenni és elszállíttatni. A vételilletéket vevő fizeti.

Arad, 1918. szeptember 25-én. **Dr. Pálmai Lajos,** kir. közjegyző. 6969

Viszketegséget,

sömört, rüht a leggyorsabban elmulasztja a Dr. Fleisch-féle eredeti, törvényesen védett **„Skabofom-Kenőcs”**

Nincsen szaga, nem piszkít. Mindig eredeti pecsétes Dr. Fleisch-féleket kérjünk. Próbá tévely 3.—k. nagy tévely 5.—k. Csakádi utca 12.—k. Kapható Aradon, Hajós Árpád gyógyszer-tárában, Andrassy-tér 22. Vételre a „SKABOFOM” vállalatra forduljunk 7161

